

ek

KÉTEMESVÁR

grave-párt
ek és az Ir
adsereg
várják

Aligha lesz el-
Cosgrave-párt
szir köztársá-
sapása. Mind-
titkos arze-
igen súlyos.
a hirt, hogy
ket és löszert
szabadállam

nyos adóval
mzetközi
káját

anton évi öt-
val terhelte
ések Bankját.
ómentességet
határozatok
bank lenni s
egre vonatko-

errorista
leztek le

Vökióban ter-
leplezték le.
g tervbe vet-
mosművének
a leple alatt
politikai elő-
nni láb alól.

vekedett
bankok
ege

készpénzhal-
hónapokban
ötletjes meg-
A tíz ve-
betétkészlete.
árd dollárral
év közepén
százalékkal
melkedett.

pénzügyi
lésszakát

ban a lezárt
sága, amely
fejezte ülé-
teljes meg-
ésben, hogy
szegekkel le-
vezetén segí-

dó Nemzeti
portja szer-
ettel a Szó-
nirri 22., I.
zezon első
lező tart-
előadásoro-
a második
mmel.

apkiadó Rt.
a Baron L.
kafón 9-77.

ás

Taxa postala
plátite in num.
No 234.718 929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 19.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 118, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. F.
dátések díjszabás szerint. A
"KELET" az erdélyi és b
asidóság egyetlen napilapja. C
seink utánnomását csak a
rás megjelölésével engedjük meg.

KELET

BUDAPEST
ESZDŐPÖLTÖKAI NAPILAP

Bérmendetlen
leveleket nem
fogadunk el.
Készítők
megőrzését nem vállaljuk.
Szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszög
Ernő, Str. Sf. Constanta

Ára 5 lej

Szerda, 1932 nov. 9.

5693. ÉV
CHESVAN 10.

XV. ÉVF.
254. SZÁM

Stere és Titulescu

Két érdekes figurája a román politika.
nak. Az egyik valamikor nagy szerepet
járt, a másik még most is hangadó
elem. Sterének meggyőződése volt,
akart valamit és ezért elbukott. Titi-
ulescunak nincsenek meggyőződései — nem
akart valamit, ezért fog elbukni.

Róluk járja most a főváros politikai
körében az alábbi történet:

A bucovi birtokáról hazatérő Stere
igen szívélyes és meleghangú meghívót
talált Titulescutól. A beszarabiai vezér
azt hitte, hogy a megnemtamadási szer-
ződés kérdésében akarja őt megkonzul-
tálni. Felszerelte tehát magát aktákkal,
dokumentumokkal, egy számvárral és
beállított Titulescuhoz. Még le sem ülhe-
tt és a külügyminiszter máris hozzá-
fogott „martiriumának” elbeszélésehez.
Stere anyagi türelemmel hallgatta két és
félórán keresztül. Végre is megszólalt:

— Ha idehivatott, Titulescu ur, hagyja
talán, hogy én is beszéljek...

De alig kezd bele mondókájába a
beszarabiai vezér, Titulescu ismét félbe-
szakítja és folytatja tovább jereimádását.
Ujabb egy óra elteltével Stere vette a
kalapját, az aktáit és a számvárt és szó-
 nélkül otthagyta a külügyminisztert.

Amikor egyik barátja megkérdezte tőle,
hogy milyen impressziókkal távozott a
találkozóról, így válaszolt Stere:

— Akárki is, mit is mondjon, nagy
ember ez a Titulescu. Az egyetlen, aki
meg tudja magát értetni — Titulescu-
val...

Palesztina és Transzjordán a

Az amerikai és európai zsidó töke Pa-
lesztinába menekül.

Előrehaladott tárgyalások folynak
Transzjordániának a zsidó kolonizáció
számára való megnyitása érdekében.

Érdekes zsidó jelenség. Addig, amíg
csak lappangott a krízis, csak lopva, sut-
ogva mertük kijelteni ezt a szót: Transz-
jordánia. Addig, amíg úgy, ahogy elvisel-
hető volt a galuth-sors, a zsidó töke me-
reven, mondhatni, cinikus közömbösség-
gel zárkózott el Palesztinától.

Ma: Weizmann és Ajlosoroff forszí-
rozza Transzjordániát és hirdeti a törté-
nelmi összefüggést a Jordán két partja
között. Másrészt pedig a tegnap még ci-
nikusan idegenkedő zsidó töke menekülve
ömlik Palesztinába.

Hogy mik az okok — nem fontos. Most
már mindenki látja, hogy nincs más kiút
számunkra. Minden forrás és minden le-
hetőség bedugult s Palesztina maradt a
zsidó egzisztenciák egyetlen menhelye. És
ez nemcsak a gazdasági erők koncentrá-
lását, hanem politikai javulást is hozott
magával. És csak most láthatjuk igazán:
nem az angolok rosszakaratából volt
lassu a zsidó országépítés. Hanem a zsi-
dok jóvoltából. Mi nem akartuk, mi vol-
tunk gyengék és Anglia a mi gyengesé-
günk miatt kókeált az erősebb arabok-
kal.

Most látja, hogy mi is tudunk akarni,
tenni és építeni. Most újra a mi oldalun-
kon áll. Sőt, egyengeti utunkat Transz-
jordániába is és esze ágában sincs korlátozni
a bevándorlást. Nem volt szükség
politikai kampányra, sem népszövetségi
petícióra. Uj gazdasági védpontokat kel-
lett kiépítenünk és ezeknek ereje megfor-
dította a politikai kerekét is.

Eddig egyformán féltünk a zsidóktól,
az angoloktól és az araboktól.

Az angolok jószágukat a mi erősségünk-
hez mérik és ezzel emelkedik vagy csök-
ken az arab veszedelem is.

Vajha, a jó időkben is megértene ezt
a zsidó nép...

Fasiszta amnesztia

Az amnesztia tulajdonképpen erkölcsi
jóvátétel. A hatalom jóvátétele azokkal
szemben, akik igen gyakran — legalább
is a szándékokat illetően — nem rosszak
báknálánál, de akik elég vakmerők
arra, hogy fellázadjanak a nekik nem
tetsző rendszerek ellen.

Herriot az olasz-francia barátság kiéptetésének szükségességét hangoztatja

„A hatalmak erkölcsi igazságtalanságot követtek el
Olaszországgal szemben”

Párizs, november 8. A Quai d'Orsain
minisztertanács volt, amelyen Paul Bon-
cour beszámolt arról a hatásról, ame-
lyet az új francia leszerelési tervzet
Genfben gyakorolt. A minisztertanács
köszönését fejezte ki a hadügyminisz-
ternek a tervzetért.

Ezzel kapcsolatban a lapok hangoz-
tatják annak szükségességét, hogy az
olasz-francia viszonyt józan irányban
tovább kell fejleszteni. Béranger szená-
tor a radikálisok sajtóorgánumaiban
írott cikkeiben szintén propagálja a
közeledést az olaszokhoz és a megegye-

zést a két nagy nemzet között.

Herriot a francia minisztertanács
után az újságírók előtt újlag hangoz-
tatta az olasz-francia barátság kiépi-
tésének fontosságát. Beismerte, hogy
a háború után a hatalmak erkölcsi
igazságtalanságot követtek el Olaszor-
szággal szemben, amely a háboruban
semleges is maradhatott volna. Herriot
kifejezte a francia kormány azon haj-
landóságát, hogy az olasz-francia vi-
szonyt a béke és barátság alapján újra
rendezzék.

December első napjaiban hívják össze az új német birodalmi gyűlést

Lehetséges egy parlamentáris többség létrehozása?

Berlin, november 8. Az új birodalmi
gyűlést előreláthatólag, december első
napjainak valamelyikére fogják össze-
hívni. Korelnök Litzmann tábornok
lesz, akit nemzeti szocialista program-
mal választottak meg. A tábornok, aki
a háború alatt hadosztályt vezényelt,
legfőképpen azért jutott mandátumhoz,
hogy kivédjék annak a lehetőségét,
hogy Klara Zetkin újlag kommunista
propagandabeszédet tarthasson a biro-
dalmi gyűlés elnöki székéből.

A német választásokkal kapcsolat-
ban a francia lapok hangoztatják azt
a meggyőződést, hogy a legújabb biro-
dalmi gyűlési választások sem tisztáz-
ták a helyzetet. Az új törvényhozás is

inunkaképtelen lesz s Papen prezidiális
kormányára továbbra is uralmon marad.
Ezzel szemben a République elméleti-
leg lehetségesnek tartja egy parlamen-
táris többség kialakulását a nemzeti
szocialisták, a centrum, a bajor nép-
párt és a német nemzetiek koalíciója
alján. Kérdéses azonban, hogy ezek
a forradalmár és konzervatív elemek
meg tudnak-e egyezni egymással. A
lap ennek a koalíciónak létrehozására
egyedül Schleicher tábornok hadügy-
minisztert tartja alkalmasnak, akit a
nemzeti szocialisták eddig is kimélettel
kezelték.

Vagy akik — önzésből és szenvedélyeik
erejénél fogva — megsértik a fennálló
társadalmi konvenciókat, melyek a min-
denkori törvényekben tükröződnek.

A nagy francia szociológus: Durkheim
szerint a bűn (amely alatt persze nem
szabad az egészen közönséges és mindig
alacsony üszitőnkökből fakadó bűnöket ér-
teni) a társadalom fejlődésének egyik
legfőbb mozgatóereje.

Lázadás, a meggyökeresedett konven-
ciók és a tulnőtt, kereteiben meglazult
rend ellen való küzdelem nélkül a tár-
sadalom élete elposványosodna.

Mint ahogy azok a népek, melyek mind-
halálig ragaszkodnak az ősi hagyományok
hoz, anélkül, hogy valami újszerűt, vala-
milyen, a fejlődés irányába eső mozgá-
mat élnének át — elcsökevényesednek.

Tudatuk alatt, saját maguknak be nem
vallottan minden idők és minden korok
hatalmasai, zsarnokai érzik azt, hogy a
legmindenhatóbb hatalom se örökkévaló
s hogy minden omnipotencia egy csomó
igazságtalansággal, rengeteg szenvedés,
sel és rengeteg embertelenséggel jár.

Mindez azonban természetes velejárója
a hatalomnak.

Amíg rendőrség, bíróság, kormány,
hatalom örökdió az emberek magán- és
közélete felett, amíg az olyan tipikus
rendőrállamokban, mint a fasiszta Olasz-
ország és a „demokratikus” Románia —
a magánéleten túl még a szellemi élet is
kétes kompetenciájú közegek ellenőrzése
alatt áll; a hatalom visszaélései kiküszö-
bölhetetlenek.

Ezekben az államokban a hatalom lelki-
ismerete — amennyiben egyáltalán ren-

delkezik ilyesmivel — tulságosan meg
van terhelve.

Hogy olykor könnyítsen magán — am-
nesztiákat ad, melyek az erkölcsi engesz-
telődés, a jóvátétel legbeváltabb formái.

Az olasz fasiszmus tízéves uralma alatt
még egyetlen egyszer sem élt ezzel a jóvá-
tétellel, holott hatalmi visszaéléseinek
nagyágát tekintve — leginkább kellett
volna élnie vele.

Az olasz fasiszmusnak sok hatalmi visz-
szalés terhelte lelkiismeretét. Mint álta-
lában minden ellenforradalomnak, mely az
erőszakra esküszik.

Ugy látszik azonban, hogy immár az
olasz fasiszmus is rádöbent lelkiismeret-
térére és jóvá akarja tenni azt, ami szinte
jóvátehetetlennek látszik.

Amnesztiát adott és pedig nemcsak a
közönséges bűnözők számára, akik volta-
képpen inkább szerencsétlenek, mint bü-
nözők, hanem politikai ellenfelei ré-
szére is.

Meg kell adni: nagylekű és lendületes
gesztussal keresztülvitt amnesztiát.

Tíz év után végre a fasiszmus is rájött
arra, hogy minden hatalom változó.
Ha a vak hatalom vak urai erre a törté-
nelmi igazságra gyakrabban vetnék fi-
gyelmüket, ha szenvedélyük és brutalitá-
suk olykor időt engedne nekik a gondol-
kodásra, úgy talán e keserű földön keve-
sebb lehetne a szenvedés, a nyomor és
az önzés.

Sajnos azonban, a gondolkodás pillana-
tai és órai csak ünnepi megnyilatkozás-
képpen ragyognak fel sorsunk egén, ép-
ügy, mint az amnesztiák, főleg pedig a
politikai amnesztiák.

VILAG TÖKRÉ Titulescu — Titulescurol

A legutóbbi hetek romániai eseményei
kapcsolatán nem érdektelen beszámolnom
arról, hogy Titulescu Miklós külügy-
miniszter röviddel ezelőtt egy párizsi
találkozásunk alkalmával hogyan jelle-
mezte előttem saját magát a „genfi diplo-
matát”, a maga felfogását és diplomáciai
metódusait.

— Ebben a standardizált világban —
így magyarázta e sorok írójának Titulescu
— megvan az uccanjáró minden ember-
nek a maga készenkapott képe, matricája,
mondhatnám, amilyennek a szabadfoglal-
kozásu embert látja, akit nem tart pol-
gárinak, hanem azt hiszi róla, hogy
„érdekes” foglalkozása van. Így a szí-
nézőn mindig démoni, a kém mindig
vadregényes, az újságíró élesszemű és a
diplomata — hazug. Vagy legalább is
kétszínű. Így beszélnek az emberek
„diplomata mosolyról”, vagy „dipló-
matikus kijelentésekről”, mondják a ra-
vasz emberről, hogy „nagy diplomata”.

— Az ilyen teljesen hamis elképzelé-
seknek mindig van természetesen valami
történelmi igazság a fenekén. A diploma-
cia évszázadokig a ravasz sakkhuzások,
kémkedés és idegen fejedelmek kijátszá-
sának tudománya volt: a titok volt le-
vegője és a diplomaták, egy különleges
kaszt, közönséges halandók elől gondosan
elzárt termek hangfogó falfüggönyei mö-
gött gyártották siffirozott okmányaikat
és titkos megállapodásaikat. A mult idők
diplomataja természetesen rettegett min-
den hangos szótól, minden őszinte mozd-
lattól s ha lefüggönyözött munkaterm-
ben nagyrítán kényszerült a sajtó vala-
melyik képviselőjét fogadni, s annak be-
vallotta, hogy sűt ma a nap, vagy hogy
esik ma az eső, rögtön hozzá kellett,
hogy tegye, hogy a kijelentése mögött ne
keressenek rejtett érzelmeket, nehogy ab-
ból súlyos politikai bonyodalom kelet-
kezhessek.

— A mai diplomata maga ir újságcik-
keket és hivatásához tartozik, hogy sza-
lonokban, bankettekben, az uccán, vagy az
előadóteremben nyíltan tárgyalja a tö-
megek előtt a legkényesebb nemzetközi
kérdéseket, sőt mondhatnám a jó diplo-
mata sikereinek egyik kulcsa az, hogy tud
jon bátran és nyíltan beszélni. Ha egyéb-
ként hazudni, vagy ravaszkodni akarna,
ugyancsak szedje össze magát, mert alig
van hivatás, melynek tevékenysége any-
nyira a nagy nyilvánosság előtt folyik le,
mint az övé. A közvélemény az ismert
nevű diplomatát úgy kíséri ezer szemé-
vel, akár a divatos színésznőt: fény-
képezőlencsék veszik fel minden moso-
lyát, minden mozdulatát és újsághasábo-
kon olvashatjuk róla még azt is, hogy
hogyan és mit eszik és hogy vannak-e a
női körökben sikerei. A közönség szem-
től szembe ismeri az ő diplomatáját és
tartja antipatikusnak, ha gögösködik,
vagy titkolózik, illetve rokonszenvesnek,
ha jó vicceket szokott mondani. De a
munkáját is ismeri minden ember és meg-
is kritizálja szabadon a sajtó és az ucca
egyaránt. Az a munka egyébként homlok-
egyenest ellenkezője a klasszikus csei-
szövő diplomáciának, mert a mai diplo-
mata hivatása közelebb hozni egymáshoz
az egyes államokat és népeket, ellentéte-
ket elsimítani és erősíteni a nemzetközi
békét.

— Kétségtelen, hogy az egyes nemze-
tek diplomáciai viszonyának, valamint a
diplomáciai eljárásoknak a gyökeres át-
alakulását a Népszövetségnek köszönhet-
jük, Genf, Lausanne, a folytonos nemzet-
közi konferenciák egészen új atmoszférát
teremtettek, melyben szabadon tárgyal-
hatók a legkényesebb kérdések és problé-
mák is. Ha összehasonlítjuk például azt
a titkos erjedést és forrongást, az egész
lázás diplomáciai tevékenykedést, melyet
Bosznia és Hercegovinának az osztrák-
magyar monarchia részéről való annexió-
ja keltett annak idején s mely kihatót
még a világháborúra is, a német-osztrák
vámegegyezési terv kurta és nyilvános
diplomáciai likvidálásával, ugy első pil-
lantásra láthatjuk, hogy a diplomáciai

mennyire demokratizálódott a lefolyt másfél évtized alatt, ami mindenesetre a közelgő világbékének egyik előjele. Ebben az új diplomáciában az egyéniségnek fokozott szerep jut és az egyes országok diplomatáinak érintkezése hasonlíthatatlanul szívélyesebb, mint azelőtt.

— Felejthetetlen marad számomra az a perc például, mikor mi, a népszövetségi ülészakon résztvevő diplomaták mind egybe gyűltünk a genfi Gare de Cornavinen, hogy bucsuztassuk a Párizsba induló öreg, már megrokkant Aristide Briandt. Valahogy éreztük akkor mindannyian, hogy a locarnoi béke apja soha többé nem fog megtérni a békés svájci városokba, honnan egy boldogabb és békésebb jövő első déljáb. képei szállottak fel, mikor a nagy államférfi hatalmas művészjeje utolszor jelelt meg az induló vagon ablakában, sokan sirtunk a pályaudvaron és én sem szőgyenlem könnyeimét.

— Ez az új, mondhatom genfi, diplomatatársaság, maga is különbözik a régitől. A mult idők diplomatái valami különleges nemzet feletti és a nemzetek től független fölényes kasztot alkottak, míg a mai diplomata, ki megbízását a néptől kapta és ki mindig hazája közvéleményétől függ, bármily magas állásban is van, mindig szoros kapcsolatban marad az ország karakterével és véleményével, melyet képvisel. Ezért egyre ritkább közöttünk a hivatásos diplomata, ki születésétől fogva erre a pályára predesztinált, mint szokásos volt a régi időkben, mikor egyes diplomata-családok apáról fiúra, századokon át viselték a külpolitikai tisztségeket.

— En magam, Románjának egyik legrégebbi s leghivatásosabb diplomatája, jogászyerek voltam valaha Craiovában, ahol édesapám köztisztviselőben álló törvényszéki elnök volt, aztán tanár lettem, előbb Jasiban, később Bukarestben, csak a háboru alatt kezdtem aktívan politikával foglalkozni és 1917-ben neveztek ki először miniszternek, akkor sem a külügyi, hanem a pénzügyi tárcához. Igaz ugyan, hogy akkori is olyan fiatalos volt a képem a nagyszakállú román miniszterek között, hogy a pénzügyminisztérium portása igazolásra szólított fel, mikor először mentem új hivatalomba, nem akarta elhinni, hogy maga a miniszter vagyok. Később is sokszor volt az a bajom, hogy a „megjelenésében nem miniszteri”. Ezt vetették szememre még 1920-ban is a Spai konferencián.

— Mégis 1917 óta a politika ki nem eresztett többé karmai közül. Ha közben lemondtam is néhányszor, vagy visszavonultam ideiglenesen, ha el is határoztam olykor, hogy ezental kontemplatív életet fogok élni, vagy hogy másfajta tevékenységhez látok, az események mindig hamarosan visszazökkentek a közéletbe. Így a diplomácia lassanként előtérbe emelkedett minden másirányú külpolitikai tevékenység elől, ha akarnék sem tudnék elszakadni a politikától. De nem is akarok: ha sikerül valami akárcsak csekélység is, az mindig új kedvet ad és új munkára ösztönöz, ha pedig megtörténik, hogy elügyetlenkedtem valamit, akkor annál inkább ragaszkodom munkámhoz, nehogy az emberek azt mondják: „ahá, most hogy ez a Titulescu ügytelenségeket csinál, siet elszaladni a felelősség elől”.

— Ön azt kérde, hogy minő vezérelvek vezettek másfél évtizedes politikai és diplomáciai tevékenységemben. Erre nem könnyű felelni, mert valójában csak két általános szabályhoz ragaszkodom mindig tárgyalásaimban. Az egyik az, hogy egyformán viselkedem minden tárgyaló féllel és óvakodom személyes rokonszenvnek vagy ellenszenvnek kifejezést adni tárgyalásaim során, a másik elvem, hogy mindig igyekszem magamat a másik fél helyzetébe beleképzelni, akárcsak a másik fél, mert csak ilyen módon érthetem meg igazán az álláspontját. Már pedig meggyőződésem szerint: minden diplomáciai sikernek az őszinte megértésen kell alapulnia.

A legolcsóbb magyar lexikon a

Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmelékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fizve, 150 lej egész vásárlásnál. Kapható az Uj Kelet könyvsztyályaiban az ország és portó költség (20 lej) előzetes beklédése mellett (bélvegyben is) vagy utánvétellel.

HIRDETÉS AZ UJ KELET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Ma SELECT mozgó

ELISABETH BERGNER

„MELO“ (Érzéki száj) című nagy-sikerű filmben

1932-ben 1 millió 700 ezer fontot investáltak Palesztinába a zsidók

Jeruzsálem, november 8. A hivatalos gazdasági statisztika legújabb kimutatása szerint 1932 évben 1 millió 700 ezer font tőkét investáltak Palesztinába, ami közel egy milliárd lejt tesz ki. Az amerikai zsidók nagyszámban

vándorolnak ki Palesztinába és ott különböző építkezésekre, ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi vállalkozásokba fektetik be megmaradt tőkéiket. 1932 első felében egy millió dollárt investáltak Tel-Avivban építkezésekre.

Transzjordánia kapuit megnyitják a zsidó kolonizáció számára?

Jeruzsálem, november 8. Az arab sajtó élénken kommentálja azokat a tárgyalásokat, amelyek a Jewish Agency és a transzjordániai arab vezetők között folynak nagymérvű transzjordániai földterületeknek a Jewish Agency-nak való átadása ügyében. A lapok azt a hírt közlik, hogy a transzjordániai kormány törvényjavaslatot fog beterjeszteni a törvényhozó testületnek, a mely előírja, hogy a földeknek eladás

utján való elidegenítése csak a kormány előzetes jóváhagyásával történhetik meg. Ezek a tárgyalások minden körülmények között nagy jelentőséggel bírnak a zsidó országépítés szempontjából és ha valóban sikerül Transzjordánia kapuit megnyitni a zsidó kolonizáció számára, ez egy politikailag, mint a gazdasági építés szempontjából döntő kihatással lehet a közel jövő palesztinai fejlődésre.

Kéjgyilkosrém garázdálkodik Várna környékén

Borzalmasan megcsonkított női hullákra akadtak Várna mellett

Szófia, november 8. Várnának, az ismert bolgár tengeri kikötőnek lakosságát több felderítetlen, borzalmas gyilkosság tartja nagy izgalomban. Az utóbbi időben többször előfordult, hogy a városból számos fiatal nő tűnt el, a kinek később levágtott fejét, vagy megcsonkított testét találták meg a város környékén.

Nemrégiben a város külterületén lévő egyik kutból egy fiatalasszony levágtott fejét húzták fel, a napokban pedig egy másik kutban két fiatal leány levágtott fejét találták meg. Legújab-

ban egy fiatal vasuti hivatalnoknő nyomtalan eltűnése keltett nagy feltűnést. Eddig még egy meggyilkoltnak sem sikerült személyazonosságát megállapítani és senki sem keresi az eltűnteket.

A rendőrség egész Bulgáriában lázasan nyomoz, hogy a borzalmas gyilkosságok elkövetőjét, aki kétségtelenül egy és ugyanazon személy, kézrekerítse. E pillanatban úgy látszik, hogy egy örült kéjgyilkos garázdálkodásáról van szó, aki a düsseldorfi rém mintájára követi el időről időre szörnyű rémtetteit.

Lugoseanu miniszter meglátogatta az állandó bukaresti ipari kiállítást

A kisiparnak is lehetővé fogják tenni, hogy résztvegyen a kiállításon, amely november 15-én nyílik meg

Bucuresti, november 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton délután négy órakor Lugoseanu ipar- és kereskedelmi miniszter meglátogatta a bukaresti állandó ipari kiállítást helyiségében, a Bdul Take Ionescu 10 sz. alatt. A kiállítás helyisége ugyanis a Ciklop Garázs negyedik emeletén már teljesen elkészült és most a kiállító nagyipari cégek dolgoznak ott lázas sietséggel, hogy termékeiket elhelyezzék.

A miniszter társaságában volt Cezar Popescu is, a minisztérium államtitkára és a vendégeket a kiállítás rendezője részéről Peti igazgató, a Banca Nationala volt igazgatója, valamint Abelesz és Simsy igazgatók fogadták. A miniszter és kísérete több órán át szemlélték meg a kiállítást és informáltatták magukat a kiállítás anyagáról. A rendezőség bemutatta a kiállítók névsorát, több mint 100 gyár és nagyipari vállalat. A kiállítás igazgatói végig kalauzolták a magas vendégeket a hatalmas kiállítási helyiségen, amely már a legapróbb zugig elkészült és külsőseiben teljesen egyenrangú a nyugati nagyvárosok hasonló kiállításaiával.

A miniszter a legnagyobb megelégedését fejezte ki a látottak felett és

ama reményének adott kifejezést, hogy ez a kiállítás bevezető akkordja lesz a román gazdasági élet új fellendülésének.

A miniszter látogatását a kisiparosok egy küldöttsége felhasználta, hogy tolmácsolja a miniszter előtt a kisipar óhaját, miszerint az állam tegye lehetővé, hogy a kisipar és kéziipar is résztvegyen a kiállításon. A miniszter megígérte, hogy tanulmányozni fogja ezt az előterjesztést és mindent elkövet, hogy ezt a mindenképpen méltányos kérést teljesíthesse.

Miután a vendégeknek még megmutatták a kiállítás rendezvényeinek műsorát és ismertették az adminisztrációt, valamint a vásári iroda szervezetét, a miniszteri vendégek elhagyták a kiállítás helyiségét.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása egyébként november 15-én lesz, amikor is a kormány is képviseltetni fogja magát.

Aki könyvet igazán olcsón akar venni nov. 3–10-ig Lepagenál magyar, német, francia könyveket mélyen leszállított áron vehet. Vidékre cserejoggal rendelhetnek tetszés szerinti összegért. Jegyzéket küld Lepage Cluj.

A bűvös kilences és egyéb rejtélyek a számok birodalmában

A mai időkben a számokkal való csodák játékszámba mennek. De nem így volt a régi időkben. Hat évszázaddal a keresztény időszámítás előtt a kaldeusok foglalkoztak a csillagok és a számok titkaival: és miután ők voltak azok, akik alig ötszáz évvel Krisztus születése előtt a görögöket bevezették az asztrológia tudományába, úgy jövendőtmondó, csillagjós és próféta híre tettek szert.

Egyes számcsodákat szinte minden gyermek ismer. Így például azt, hogy minden olyan szám osztható hárommal vagy kilenccel, amelyekben a számjegyek összege is osztható ezekkel a számokkal. De vajon azt is tudják-e, hogy minden szám, amelyiket kilenccel osztunk, ugyanolyan maradék összeget eredményez, mint a számjegyeinek összege szintén kilenccel osztva. Például 228 osztva 9-el, egyenlő 25 és maradék három, számjegyek összege 12, osztva kilenccel, egyenlő 1 és maradék három, 14376 osztva kilenccel, az eredmény 1597 — marad 3, számjegyeinek összege, 21, osztva kilenccel, az eredmény 2 és marad három.

A kis egyszerezegynél a 9-es szám minden szorzatánál a számjegyek összege mindig 9. (18, 27, 36, 45, 54, 63, 72, 81) míg a nyolcas számmal a számjegyek összege mindig eggyel fogy — kivételt képez az ötször nyolc és a hat-szor nyolc, ahol ugrást találunk nyolc számmal — de ezután a számjegyek összege megint csak mindig eggyel kevesebb, mint az előbbi volt. (Pl. 16, számjegyek összege 7, 24, számjegyek összege 6, 32 számjegyek összege 5).

Érdekes azt is tudni, hogy ha egy számból kivonjuk a számjegyek összegét, a maradék mindig osztható kilenccel. (Pl. 27, a számjegyek összege 9, levonva 27-ből, marad 18, ami osztható 9-el). Számolás közben a kilences szám mal gyakran kell találkozunk. Ha például kétszámjegyű összeget veszünk és kivonjuk belőle ugyanazt az összeget megfordított számjegyekkel, az eredmény mindig osztható kilenccel. Pl. 82, fordítva 28, amit ha 82-ből elveszünk, marad a kilenc számmal osztható 54. Ha pedig háromjegyű számot veszünk és evvel számolgatunk egy kicsit, megint csak a kilences számra bukkanunk (pl. ha 683 fordítottját 386-tól levonjuk belőle, a maradék, 297 osztható kilenccel). Jellemző, hogy ha a háromjegyű számból levonjuk annak fordítottját, a középső szám mindig kilenc lesz és a két szélső szám összege szintén kilenc.

De hogy a számjegyek összege és a sok oldalú kilences szám ilyen törvényszerűen találkozik, ezzel a számok világának csodái még egyáltalán nincsenek kimerítve. A többi számoknál találkozunk olyan törvényszerűségekkel, amelyek gondolkodásra késztetnek. Ilyen például az, hogy minden hatösszegű szögű számjegyű áll, osztható 11-el és 13-al. Például 729, 729 osztva 11-el: egyenlő 66, 339 osztva 13-al egyenlő: 56. És így akármilyen összeg a végtelenségig. Még az ilyen erőltett szám is, mint 002.002 sem kivétel.

Persze ezeknek a tényeknek a „mértékét” nem ismerjük. Talán lesz egy matematikus, aki a magyarázó formulát megtalálja, azoknak a tényeknek a megmagyarázására, amelyek máma még szinte a csodával határosak, s talán lesz olvasóink közt is valaki, aki még több ilyen bűvös törvényt tud találni a számok birodalmában.

Erdemes egy-két órát otthon maradni és számolni.

Otthon soha sem kell unatkozni. Ha más tenni valónk nincs, keressük a számok törvényeit...

André Maurois: Asszonyok utja. Arra a kérdésre válaszol ez az izgalmas regény: mi legyen az asszony? Feleség, vagy szerető? Az Athenaeum 68 lejes vászonkötésű sorozatában. Egy-egy kötet 3–400 oldal. Kapható minden könyveskereskedésben, vagy ahol nincs, Lepage-nál Kolozsvár. Kérje a 12 kötetes szerzői sorozat jegyzékét.

77
Leleple

Egy ka

Berlin, november 8. A német szászországi kormányzatban fog beköve a zsidókat, va maradna még, ugy ezeket kiű került eképen baj forrásától védő nációk ezek zabolhatni az ó a hurkából val jövendőt festi német tömegek ságot egészen n sokkal aljasabb megszépíteni, a aláhanyatló Ad

A nációk hivata nap-nap után idők és a munka től megszervezni megfélemlíteni: an az Angriff zölt a Wolff et A legsötétebb r gyenítő stílusba „A Távolkele Wolff et Comp madik birodalon a bitangokat. A gazdasági élet h rakamataikkal p hanem még ige kötnék az orosz ban milliók van téve, ezak a zsid fenn, saját autó germán anyák e tömeget becslele tájdosmai: W Owezarow, akik juk rohamcsapa

A W nációk

Hogy a roham tévesszenek, az bank székházá sischestrasse 48 szomorú napok jelenése után. I fenyegető levele őrszemek setten helyiségében is lalatoskodtak. E igazgatói rendő eltávolítani, de a magatartást tar volt felhagyni e A két bankár h elhatározta, hog szagot és Párizs griff ezt is kisí vetkező számba ujjabb támadás:

„A Wolff et O lopni a germánok A rohamcsapatok jának le a hazaá

A cikk megjele zete tarthatatlan kétségbeesésükbe hoz fordultak és büntetését. Szere tek közé szoritan bankot állandóan ták a nációk, a z ház szinte egyik telenedett. Ebben ben érkezett a b telen, de annál megállapítja, hog toba zsidók, akik Az Angriff táma cia áll. Az egész álló dr. Morr üg

Hogy bank

A két bankvez len jótanácsot. F

**Ilencses
nyek a szá-
mában**

számokkal való
ennek. De nem
Hat évszázad-
ítás előtt a kal-
csillagok és a
után ök voltak
vel Krisztus
ket bevezették
ba, úgy jöven-
profétái hirre

szinte minden
dál azt, hogy
ható hárommal
ben a számje-
ezekkel a szá-
tudják-e, hogy
kilencel elosz-
dék összeget
jegyeinek ösz-
szta. Például
25 és marad
ge 12, osztva
marad három,
az eredmény
gyeinek össze-
az eredmény

9-es szám min
gyek összege
5, 54, 63, 72,
nál a számje-
gyel fogy —
yolc és a hat-
alálunk nyolc
a számjegyek
ig egyvel ke-
vult. (Pl. 16,
számjegyek
összege 5).
hogy ha egy
jegyek össze-
tható kilenc-
összege 9,
ami osztható
kilences szám
ilencs. Ha pél-
veszünk és
az összeget
ncel. Pl. 82,
el veszünk,
osztható 54.
mot veszünk
kicsit, meg-
bukkanunk
ot levonjuk
tható kilene-
háromjegyű
rdítottját, a
nc lesz és a
tén kilenc.
összege és a
ven törvény-
számok vilá-
n nincsenek
mál találko-
gyekkel, ame-
tnek. Ilyen
hatósszerű
orma három
tható 11-el
szta 11-el:
egyenlő:
eg a végté-
ett szám is,

nek a „mi-
lesz egy
ázó formu-
ényeknek a
máma még
ek, s talán
i, aki még
d találni a

on marad-
kozni.
s, keressük

utja, Arra
galmás re-
Feleség,
m 68 lejes
y-egy kötet
en könyv-
s, Lepage-
tetes szen-

„Zsidók fel a kezekkel!”

Leleplezték Hitler lapjának, az Angriffnek egy zsidó bank ellen vezetett csunya zsarolási manőverét

Egy kampós kereszties ügyvéd fantasztikus szerepe a zsarolási manőverben

Berlin, november 8. Hitler Adolf császársága amely a harmadik birodalomban fog bekövetkezni, kardélre hányja a zsidókat, vagyonukat elveszi és ha maradna még hirmondónak egy-kettő, ugy ezeket kiüldözi. Miután pedig sikerült eképen Németországot minden baj forrásától megszabadítani, a fajvédő nációk ezek után boldogan fogják zabálni az óriási sültgalambokat és a hurkából való kerítéseket. A rózsás jövendőt festi Adolf az elnyomordott német tömegek elé, de a jelent, a valóságot egészen más, sokkal realisabb és sokkal aljasabb eszközökkel igyekszik megszüpíteni, a népszerűségében már aláhanyatló Adolf.

Zsidók és munkások ellen

A nációk hivatalos lapja, az „Angriff” nap-nap után intézi támadásait a zsidók és a munkások ellen. A cél egyfelől megszarolni a zsidókat, másfelől megfélemlíteni a dolgozókat. Május 26-án az Angriff félelmetes támadást közzétett a Wolff et Comp. bankház ellen. A legsötétebb revolverlapot is megszégyenítő stílusban írta az Angriff.

„A Távolvelet sötét zsidói ülnek a Wolff et Comp. Bankházban. A harmadik birodalom ki fogja irtani ezeket a bitangokat. Az összeroppanó német gazdasági élet hiénái ök nemcsak uszarakamataikkal pusztítanak el mindent, hanem még igen gyanus üzleteket is kötnek az oroszokkal. S míg az országban milliók vannak az éhhalálnak kitéve, ezek a zsidók kéjlapokat tartanak fenn, saját autóikon száguldoznak és a germán anyák és ártatlan gyermekeik támogatás nélkül megmozdítják a bank tulajdonosai: Wolff Ferenc és Izrael Owezarow, akiknek jelenlétére felhívjuk rohamcsapatunk figyelmét.

A Wolff Bankházra uszítják nációkat

Hogy a rohamcsapatok ne hogy irányt tévesszenek, az Angriff megjegyezte a bank székházának címét is „Französischestrasse 48.” A Wolff bankházra szomorú napok következtek a cikk megjelenése után. Nap-nap után érkeztek fenyegető levelek. A bejárat előtt náci őrszemek settenkedtek és bent a bank helyiségében is Hitler megfigyelői foglalatoskodtak. Egy alkalommal a bank igazgatói rendőrökkel próbálták őket eltávolítani, de az ucca olyan fenyegető magatartást tanusított, hogy tanácsos volt felhagyni ezzel a próbálkozással. A két bankár hosszas töprengés után elhatározta, hogy elhagyják Németországot és Párizsba költöznek. Az Angriff ezt is kiszimatolta és már a következő számban meg is jelent egy újabb támadás:

„A Wolff et Comp Bankház át akarja lopni a germánok pénzt az ellenséghez. A rohamcsapatok álljanak őrt és számoljanak le a hazaárulókkal!”

A cikk megjelenése után a bank helyzete tarthatatlan lett. A bankigazgatók kétségbeesésükben a birodalmi bírósághoz fordultak és kérték a cikkíró megbüntetését. Szerették volna legális keretek közé szorítani a dolgot. Miután a bankot állandóan megfigyelés alatt tartották a nációk, a zsidó kliensek nem merték a bankhelyiséget megközelíteni és a bank ház szinte egyik napról a másikra elnéptelenedett. Ebben a kétségbeesett helyzetben érkezett a bank igazgatóihoz egy névtelen, de annál bizalmasabb levél, amely megállapítja, hogy a bankigazgatók ostoba zsidók, akik elveszítették a fejüket. Az Angriff támadásai mögött konkurrencia áll. Az egész dolgot el lehetne intézni, ha a nációkkal jó összeköttetésben álló dr. Morr ügyvédhez fordulnak.

Hogy lett Morr doktorból bankügysz?

A két bankvezér megfogadta a névtelen jótanácsot. Felkeresték dr. Morr és

kijelentették, hogy sokat érne meg nekik, ha a bankot nem zavarnák többé. Morr dr. beismerte, hogy jó összeköttetésben áll a nációkkal, kijelentette, hogy a bankot csakugyan méltatlan meghurcoltatás érte, de hozzátette, hogy a nyugalom csak akkor lesz helyreállítható, ha a bankház őt, dr. Morr ügyészének szerződötteti. Ha őt látják a bank élén, egészen bizonyos, hogy meg fognak győződni a nációk, hogy az Angriffet félrevezették. A bankárok szemrebbetés nélkül elfogadták ezt az ajánlatot. Morr dr. most már mint a bank ügyésze letárgyalta a kérdést úgy az Angriffel, mint a nációvezetőkkel. A megállapodás hamarosan létrejött, még pedig a következő formában:

A cikkíró elítéli

A bankház által az Angriff cikkírója: Hahn-Butry ellen folytatva tett sajtó-pert tovább folytatják. A pénzbüntetést, amelyre az újságíró elöléláthatólag ítéli fogják, a bankház fizeti meg. Az Angriff az ítéletet le fogja közölni azal, hogy igazságosnak találja, miután meggyőződött arról, hogy Wolffék a világ legbecsületesebb emberei, csak egy villájuk van és nem becsületesítik meg a germán nőket. A nyilatkozat szövegét már előre a bank rendelkezésére bocsátották, négyezerhatszáz márká készpénz és háromezer márká váltó ellenében. A

huszezer márkáig terjedő differenciát Morrnak, a bank kitünő ügyészének sikerült a nációkkal szemben lealkudni. Miután pedig elfoglalta az ügyészi székét, csakugyan elmaradtak a bank előtt az uccai csoportosulások és elmaradtak a fenyegető levelek. A sajtóper tárgyalásán dr. Morr dörögdelmes filippikát mondott el a magánvád nevében az Angriff cikkírója ellen, akit a lelkiismeretlenség és demagógia lovagjának nevezett. A bíróságot a vadszészé annyira meghatotta, hogy az újságíró hat hónapi elzárásra és 400 márká pénzbüntetésre ítélte el. A bankárok lefizették a pénzbüntetést és az Angriff, ugyancsak a megállapodás értelmében, a marasztaló ítélet indokolásának ismertetése után leközelte a helyre igazító nyilatkozatot.

A Wolff et Comp. rehabilitálása teljes volt. Igen ám, de mi történjék Hahn-Butry nemremélt hat hónapos börtönbüntetésével? A kitünő Morr dr.-nak újabb jó ötlete támadt. Amíg a cikkíró büntetését ilti, a bankárok nagyobb öszszeggel támogatják havonta ártatlanul szenvedő családját. Az ötlet jó volt, de a Wolff-bankház tulajdonosainak eszébe jutott a névtelen levél ama passzusa, amely szerint a zsidóknak nem szabad elveszteniök fejüket. Nemcsak hogy nem teljesítették ezt a kívánságot, de a kitünő Morr dr. ügyészi állását is szabályszerűen

Véget ért a berlini közlekedési sztrájk,

mert a nációk és a kommunisták között éles konfliktus tört ki a sztrájk vezetése körül

Berlin, november 8. Tegnap este 9-ig tartotta fenn a közlekedési társaság a forgalmat, hogy pihentesse a kimerült személyzetet. Ma reggel normális keretek között indították el az összes járműveket. Számítanak arra, hogy a közlekedési sztrájk máris levidáltnak tekinthető, mert a sztrájk-intéző bizottságban a kommunisták és a nemzeti szocialisták között

éles konfliktus tört ki, melynek következtében mélyképpen a nemzeti szocialisták elállottak a sztrájk folytatása iránti követelésüktől. A nemzeti szocialisták a sztrájk elárulásával vádolják a forradalmi szervezeteket s nem vállalnak közösséget gyűk árulóival.

Berlin, november 8. A kommunista sztrájkvezetőség is proklamálta a közle-

kedési sztrájk abbahagyását. Reggel a forgalom normális keretek között megindult. A kocsikon még rendőri készenlét utazik, hogy szükség esetén közbelép-hessen és megvédje az utasokat esetleges támadásoktól. Az autbuszok és a földalatti villamosok is bekapcsolódtak a forgalomba.

Scotus Viator cikket irt Romániáról

Az angol publicista védelmébe veszi Romániát a külföldi sajtó támadásai ellen

London, november 8. Seton Waston, a híres angol egyetemi tanár és publicista, akit Közép- és KeletEurópában Scotus Viator néven ismernek és aki a háboru előtti időkben legkitünőbb szakértője volt a nemzetiségi kérdések, különösen az osztrák-magyar monarchia kisebbségi ügyeinek, rendkívül érdekes cikket irt az Observer című londoni lapban a „romániai helyzet” címen.

Scotus Viator cikke rámutat Romániának nagy európai jelentőségére és kifejti, hogy Románia egyike a legzadagabb országoknak, mégis sokkal többet szenvedett, mint bármely más szomszédja. Románia nehézségei, Scotus Viator szerint, az agrárreformmal kez-

dődtek, amelyre szükség volt a bolsevizmus immunizálása érdekében. A cikk ezután röviden vázolja Románia történeti fejlődését II. Károly trónra lépésének idejéig és különösen bőven foglalkozik a Károly király hazajövetelét követő eseményekkel.

A Iorga-kormány kísérlete után — írja a cikk — a király a nemzeti parasztpártot hívta uralomra, amely most Maniuval és Titulescuval megerősödvé, kormányozza az országot. A nemzeti parasztpárt az egyetlen politikai párt Romániában, amely a széles néptömegekben szolid alapokra van helyezve. A koronát senkisé tesz felelőssé az aktuális krízisért, de a mai napok szűk ségletei sürgős orvosszereket kívánnak és hatalmas garancia tudni azt, hogy Románia sorsa egy olyan pártnak ke-

zében van, amelyben egyedül a nép akarata olyan becsületes és demokrata államférfiak koncepciójával, mint Maniu és Titulescu, akit annyira ismernek Genfben és olyan sok sikert ért el a béke érdekében kifejtett szenvedélyes munkájával.

Scotus Viator ezután vehemens kritika alá veszi az európai sajtó felelőtlen magatartását, amely a közvélemény előtt degradálni és megalázni akarja Romániát és a dinasztitát és ezzel csak a szovjetek malmára hajtja a vizet. A cikk Károly király kiváló tulajdonságainak felsorolásával végződik és rámutat arra, hogy az ifjú generáció Romániában szívvvel és lélekkel a király mellett áll és nemcsak Románia, de egész Európa érdeke, hogy a király munkája sikerüljön.

Csütörtökön reggel 8:50-kor indul az „Orbis” színházi filléres gyors

Minden kolozsvári utas legkésőbb reggel 8-kor jelentkezzen az állomáson

Csütörtökön reggel 8.50-kor indul az „Orbis” színházi gyors. Saját érdekében minden kolozsvári utas, legkésőbb reggel 8-kor jelentkezzen a kolozsvári állomáson levő „Orbis” megbízottnál aki az utasokat elhelyezi a vonaton. A kolozsvári utasokat kérjük, hogy 9-én délután a helyjegyek kiadása végett jöjjenek be az „Orbis” irodába. Szerdán este 6 óráig az

„Orbis” iroda jelentkezéseket még elfogad.

A vidéki utasok, akik Kolozsváron csatlakoznak a vonathoz, vonatérkezésük után, ami legkésőbb fél 9 lehet, jelentkezzenek a kolozsvári állomáson levő „Orbis” megbízottnál.

Indulás tehát 8.50, jelszó: minden utas legyen 8-kor az állomáson.

Becsereijük

gramofonját és lemezeit!!!

Ne dobja el régi gramofonját, rádióját és lemezeit mert minimális árárt újjal cseréljük fel!!!

VASHID MELLETT
Calea Regele Ferdinand No. 32.

felmondták. Az ügyvéd, akit tragikusán ért a Wolff-bankház csunya „pálfordulása” terjedelmes beadványt intézett a bírósághoz, amelyben elpanaszolja, hogy becsapottnak érzi magát. Ő a zsidóknak nemcsak az egzisztenciáját, de az életét is megmentette valósággal. Az Angriffnek felajánlotta huszezer márkát nyolcezerre csökkentette le, de most már látja, hogy a csidók csakugyan nem érdemelnek kiméleteket, mert csak kibujnak az ő sötét keleti tulajdonságaik. Kéri, hogy a bank térítse meg neki a nyolcezer és a huszezer márká közötti differenciát.

E beadványok folyamánaképpen leleződött le az Angriff zsaroló manővere és a nációk nemzeti ideáljainak megvalósítási formája. A zsidó bankárokkal hamar megtalálják a megegyezési platformot a fajgermánáság apostolai. Kérdés azonban, hogy a szegény zsidókkal is ki tudnának ilyen könnyen egyezni a nációk?
Pap Gábor

Ujdonság! Ujdonság!

JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye.

Ara 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetlenül megkapó szép képekben, az élmény akora tüzével és mélységével, mint Joseph Roth „HioB” c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Fogápolás tudományos alapon

Unna dr. tanár, a kiváló orvos és tudós megállapította, hogy a fogkefe és a víz nem elegendők a fogak ápolásához. Az ő utasítására állították össze a Pebecco-fogpasztát, amely megfelel mindazon feltételeknek, amelyeket a modern tudomány a helyes fogápolásról megkövetel. Pebecco például módon tisztítja a fogakat, regyogó fehér színt ad, enélkül, hogy megtámadná a szomókat. Pebecco megakadályozza a foglő képződést, erősíti a foghúst és tiszta lehetet biztosít.

Már eromja is igazolja, hogy a Pebecco fogpasztát egész "különleges" fogápolás.

BEIERSDORF & CO. S. A. R. BRASOV
Strada Julia Maria 39

A bélyeghamisítási ügy Augias istállója

Mindenki keresni akart a bélyeghamisításon és végül bürtönön kívül senki nem kap semmit. Stern Albertet tartóztatták, Fischer Albertet szabadlábra helyezték

Éjjel kettőt tartó kihallgatások a bélyeghamisítási bűnygyben

Cluj-Kolozsvár, november 8. (Az Uj Kelet tud.) Mindenki keresni akart ezen a bélyeghamisításon és végül: mindazok, akik nagy haszon reményében hozzáfogtak az olcsó kereseti lehetőség realizálásához, vagy letartóztatásban vannak, vagy pedig ugyancsak meghurcolva kerültek ki ebből a nagyon csunya gründolásból. Penes kihallgatása után a hétfői nap volt döntő fontosságú a vizsgálat szempontjából. A délutáni órákban kihallgatásra jelentkezett Stern Albert. Stren vallomástétele két órán keresztül folyt már, amikor Fischer Albert is megjelent a vizsgálóbírónál azzal, hogy vallomást őhajt tenni a bélyeghamisítási panamában.

Bűncselekményre való felbujtás

Az órákon keresztül folyó kihallgatásokon izgalmas jelenetek játszódtak le. Este hét órákor a letartóztatásban levő vádlottakat szembesítették Sternnel. Mindannyian azt a vallomást tették, hogy Stern már induláskor tudott az összes dolgokról. ő közvetítette a Fischerrel és Penessel való tárgyalásokat. Miután Stern ezt nem is tagadta.

Stern büntársai mellé került.

A kihallgatáson a késő éjjeli órákig jelen volt dr. Biriescu vezetőügyész és Ciugudean ügyész. Az első kihallgatás után az a nézet alakult ki, hogy szélhámosság és bűncselekményre való felbujtás vádjával tartóztassák le Stern. A kedden délelőtt napvilágot látott letartóztatási végzés azonban egyelőre csak

a bűncselekményre való felbujtást jelöli meg.

míg a szélhámosság vádjára vonatkozólag még kiegészítő adatokra van szükség a vizsgálatnak.

Sava és az antedatált levél

Stern vallomása néhány rendkívül érdekes részre vetett fényt. Stern tagadta, mintha ő lett volna a hamisítás kezdeményezője. Ez állítólag Katz volt. Katz szerint természetesen Stern, illetőleg Fischer. Beismeri azonban Stern, hogy miután megegyezett Katz-al, értesítette a készülő "vállalkozásról" Hatiganu Simon rendőrkezeset. Másnap Sava Cornel is felkereste és neki is bejelentette az esetet.

Sava Cornel tudomásul vette a dolgot, de arra kérte Stern, hogy az ő érdekében levélben értesítse a dolgról és a levélben úgy tűntesse fel a dolgot, mintha legelőször vele, Sava Cornellel közölte volna a bélyeghamisítás megkezdését.

Stern erre antedatálva levelet írt Savanak, amelyben feljeleníti üzletársait.

Igy indult meg formális hatósági segédlettel a "munka". Ekkor Sava Cornel hatékony közreműködése folytán Fischer Albert is feltűnt a láthatáron. Előbb megnyugtatták ügyvezetőt a nyug

talankodó Katzot és garanciát is hajlandó volt vállalni az ügy sikeréért. Ezt annál is inkább megtehette, mert az ő háta mögött viszont Sava Cornel állt messzemenő garanciákkal.

Harc a prémiumért

Fischer Albertet erre a közreműködésre vonatkozólag kezdte kihallgatni Pastia vizsgálóbíró. Fischer beismerte, hogy tárgyalta Sternnel és Katz-al, de később figyelmeztette őket, hogy hagyják abba az üzletet. ő ekkor "ki is lépett az obligóból" — ahogyan ezt üzleti nyelven kifejezik.

Ezzel szemben Fischer a nagyszabású leleplezési népnepély után megjelent Bukarestben. Éspedig a pénzügyminisztériumhoz ment, ahol fel akarta venni a leleplezésért járó prémiumot. Itt azonban már találkozott a másik beugratóval: Sternnel, aki szintén fel akarta venni a prémiumot.

A két albeugrató ekkor Sava Cornel főbeugratóhoz fordult,

akit ekkor már reintegráltak állásába. Ugy látszik, Sava nem nagyon vette szívére a dolgot, mert nem interveniált. Fischer erre az egyik bukaresti "kijáráskávéházban" tárgyalásokat kezdett az ismertnevű Hollender Károlyval, aki nemrégiben tette át Nagyváradról Bukarestbe a székhelyét. Ismertetvén előtte a dolgot, Hollender megértőnek mutatkozott és ígéretet tett, hogy segíteni fogja Fischert a prémium kiverekedésében.

Ehelyett azonban Hollender mást tett. Es pedig megjelent a pénzügyminisztériumban, ahol

feljelentette Fischer Albertet bélyeghamisításban való közreműködés vádjával. És igényt tartott a felfedezésért neki járó prémiumra.

Ekkor tehát már három ember akart prémiumot kapni a bélyeghamisítás "leleplezéséért". Eddig azonban senki nem kapott és előreláthatólag senki nem fog kapni belőle.

Éjjel két óráig tartott a kihallgatás. Közben érdekes jelenetek adódtak. A vádlottak annyira kimerültek az állandó kihallgatásban, hogy valóságilag forradalmi hangulatban szították egymást. Ekkor mindannyiukat visszavezették a fogházba, Fischer Albertet kivéve, aki tisztázta helyzetét. Kedden délelőtt a vezetőügyész és a vizsgálóbíró között izgalmas tárgyalások folytak még, hogy letartóztatásba helyezze-e Fischer Albertet vagy sem.

Fischer szabadlábon

Végül Biriescu dr. úgy döntött hogy nem tartóztatja le Fischer Albertet és nem is indít ellene eljárást. Így Fischer kedden délelőtt elhagyta a törvényszék épületét.

A vizsgálat még folyik. A vizsgálóbíró átiratok özönével árasztotta el a minisztériumokat és a fővárosi ügyészséget. Mig ezekre válasz nem érkezik, a vizsgálatot vezetőik sem látják tisztán a fordulatokban és változatokban tulontul gazdag bélyeghamisítási panamát. A letartóztatásban lévő vádlottak

ugyanis minden pontra nézve ellentétes valóságokat tesznek.

Egy azon dolgról négyen négyféle képen vallanak. Például ma sem lehet megállapítani, hogy kinek a fejében pattant ki a bélyeghamisítás ötlete. Katz például, amikor Penessel tárgyal

rendes, trafikban vásárolt ötvenlejes bélyeget mutatott meg neki, mint a saját gyártmányát. Katz ezt tagadja, a többiek megerősítik. Sok merőben ellentétes vallomást kell kiseperni a bélyeghamisítási ügy Augias istállójából, míg a panama teljesen tisztán állhat a vizsgálatot vezető hatósági vezetők előtt.

Elkészült az első északsarki film

Életveszélyes küzdelmek és munka után hazaérkezett a grönlandi filmexpedíció

Hamburg, november 8. Az itteni költöbe befutott a Tordenskjöld nevű dán filmhajó, amely több hónapi munka után hazahozta Grönlandból az Universal-filmgyár dr. Frankfélé expedícióját. Az expedíció tagjai között volt két ismert német sarkutazó, dr. Fritz Sorge és dr. Loewe is. Az expedíció rajtuk kívül film-sztárokból, operatőrökből, rendezőkből és a filmszakmához tartozó más emberekből állott. Az expedíció tagjai, miután több hónapot töltöttek el a Sarkvidéken, jó kondícióban érkeztek meg Hamburgba. A vállalkozás, amelynek az volt a célja, hogy egy érdekes társadalmi drámát készítsen el hangosfilmben a Sarkvidékről, teljes mértékben sikerült. A több hónapos munka alatt több híres filmszínész forgott életveszélyben, mindazonáltal sikerült a munkálatokat úgy befejezni, hogy az expedíció tagjai testi épségben uszhatták meg a nagyszabású és veszélyes vállalkozást.

Amint emlékeztet, Udet, a híres pilóta, aki szintén az expedíció tagja volt, annak idején keresésére indult az eltűnt

„repülő családnak“. Udet azonban nyomtalanul eltűnt, úgy, hogy már a legrosszabbra gondoltak, amikor egyszer csak megérkezett a jelentés, hogy a grönlandi part egy kis kikötőjében leszállott. Igen veszélyes kalandot élt át a híres tudós, dr. Sorge is, akinek neve a Wegener-expedícióból is ismert. Dr. Sorge csónakon indult el a tengerre és kilenc napig nem adott magáról életjelet. Elképzelhető az expedíció remélete, amikor a nyolcadik napon eszkimók jelentek meg a tábor helyen és magukkal hozták annak a kajának a roncsait, amelyen dr. Sorge elindult utjára. Udet, a híres pilóta megint felült gépére és elkezdte kutatni a vidéket. A következő nap azután füstjeleket vett észre. Ebben az irányban azonnal egy motorcsónak indult után és a tengerparton rá is akadtak Sorgere, aki teljesen kimerülten, a magával hozott petróleum utolsó maradékaival és egy kis mohával füstjeleket adott.

Az expedíció Hamburgban a hazaérkezés után azonnal feloszlott.

Ez évben a betegek huszonkét százalékát részesítette ingyen kezelésben a Zsidó Kórház

Érdemetlenül érik a vádak a Zsidó Kórházat

Cluj-Kolozsvár november 8. (Az Uj Kelet tud.) Róvid működése alatt az ország egyik legszebb kórházi intézményévé emelkedett a kolozsvári Zsidó kórház. Az ország minden részéből keresik fel ezt a berendezésében páratlanul tökéletes és tudományos szempontból soha nem kifogásolt intézményt, mely a szegényorsu szenvedőknek fantasztikusan ingyen nyújt ellátást és gyógykezelést. Hogy mégis vannak, akik a jogos krika hangján tulmenően durva támadásokban részesítik ezt az intézményt, ennek oka bizonyára az, hogy vannak olyanok, akiknek nem konvenjál a Zsidó Kórháznak ez a prosperitása és napról napra növekedő népszerűsége, kedden délelőtt a Zsidó Kórház vezetőisége a hírlapírók egy csoportjának rendelkezésére bocsátotta a kórház könyveit és végigkalauzolta az újságírókat a kórház összes körtermében. Ezek a könyvek számszerű bizonyítékot adják annak, hogy a kórház ellen felhozott vádaskodások nemhogy nem felelnek meg a valóságnak, de rosszündulatu vádaskodásoknál nem egyebek.

A Zsidó kórház a számok tükrében

A könyvekből megállapítható, hogy a kórház a fogászatot nem számítva, 4820 beteget kezelt 1932 kilenc hónapjában. Az ambuláns betegek közül nemzsidó nemzetiségű negyven százalék, a vidékieknek száma pedig 1436. A kórházban 1932 január elsejétől november 8-ig 1204 fekvőbetegét kezelték, akik közül nemzsidó 30—35 százalék, a betegek közül kedvezményes ápolásban részesült 14 százalék, míg teljesen díjtalan 22 százaléka.

67 közül 16 teljes fizető

November 8-án a kórház betegállománya hetvenhét ember, akik közül tizenöt teljesen díjtalan, legalacsonyabb díjjal zással pedig harminchat embert kezelnek, úgy, hogy a hatvanhét beteg közül összesen tizenhat fizet teljes díjat — papíron, de nem lehet előrelátni, hogy ebből a tizenhatból hányan fogják ki is fizetni az illetékeket.

A kilenc hónap mintegy két és félmillió kórházi költségéből az intézmény cca 360 ezer lejt költött ingyen betegekre,

amibez hozzájárul mintegy 45 ezer lejnvi gyógyszerköltség. Összesen tehát 400 ezer lejébe kerültek a kórháznak az ingyen betegek, kilenc hónap alatt. Tehát a kórház összköltségeinek mintegy egynegyedrészt fordítják teljesen ingyen betegek gyógyítására és ellátására.

Ennek tudható be, hogy a kórház rendkívül gyenge anyagi körülmények között él és nagyon gyakran a legminimálisabb kötelezettségeinek sem tud eleget tenni. A kórház vezetői azonban törhetetlen energiával és munkabírással vezetik tovább a Zsidó Kórházat és szembenéznek azokkal a vádakkal, amelyeket rosszündulatan koholnak ellenük. Mert a kórháznak elegendő öjvedelmei nincsenek és mert a mai gazdasági krízisben a közönség áldozatkészsége sajnálatosan csökkent, a Zsidó Kórházat még mindig a Sebestyén család támogatja a legintenzívebben. Megboldogult Sebestyén Dávid pedig egy olyan nagyrértéket képviselő telket ajándékozott a Zsidó Kórháznak, amelynek évi házbérjévedelme 330 ezer lej volt. Egyes vádaskodók ezt a telket ugyan értéktelennek minősítik, ezzel szemben áll az a tény, hogy a kórház földszomszédságában levő mintegy negyedrésznyi telket 400 ezer lejtért adtak el a közeli napokban. De ezenkívül Sebestyén Dávid 500 ezer lejt adott a kórháznak templomépítési célokra.

Igy zsugorodnak össze a vádak a tényekkel szemben. A kórház tudományos működését a legjobbnévű orvosspeciális társaságok közreműködése garantálja, akik a betegellátásért végzik vállvetve a kórház vezetésének felelősségteljes munkáját.

Egyensúlyba hozták a görög költségvetést

Athén, november 8. Caldaria görög miniszterelnök a görög fővárosban tartózkodó külföldi sajtótudósítók előtt hangzott, hogy az ország költségvetését a kiadások leszorításával és új bevételi források teremtésével egyensúlyba fogják hozni. A miniszterelnök cáfolta azt a hírt, hogy Görögország a külföldnek járó kamat- és törlesztési szolgáltatást beakarná szüntetni.

New York
eten az
rok vál
ján Ro
javára
A jelöl
választá

Bucure
restben
lomigazg
Millad,
98 millió
miniszter

Budapest
miniszter
ahol mind
gadtatás
let is ren
magyar
jelenik me
nuel olasz
Gyula bár
tikai osztá
ma Miklós
gyar távira
ri utjára.

rö

Prága, no
megrendít
bitzi kórház
éves orvos
éves unoka
kot, a chru
nak fiát.
A fiatal
umnak volt

Szeptem

Schr
ko

Azuz

Mé
leszá
ár

Roosevelt esélye 6:1-re emelkedett az amerikai elnökválasztáson

Newyork, november 8. A Wall Streeten az amerikai elnökválasztó elektorok választását megelőző nap délutánján Roosevelt odssa a demokrata jelöltjévé 6:1-re emelkedett. A jelöltek még hétfő este is tartottak választási propaganda beszédek. Hoover Nevadában, Roosevelt pedig Newyork államban. Különösebb zavaró incidenseket sehonnán sem jelentettek.

London, november 8. A newyorki Wall Street Journal az elnökválasztás utáni első amerikai kormányzati fel-

adatnak tartja kezdeményező lépések megtételét abban az irányban, hogy a 18 éve tartó gazdasági háborúnak az államok vessenek véget. A lap hangoztatja, hogy más ut nem kínálkozik a válságból való kiszabadulásra.

Bukarestben letartóztattak egy 84 éves milliomot,

aki el akarta lopni kellemetlen aktáit a bíróságról

Bucuresti Bukarest, november 8. Bukarestben Millad 80 éves milliomos ma. lomiságát az ügyészség letartóztatta. Millad, aki az államnak szállított és 98 millió lej erejéig perelte a hadügy minisztériumot, míg a hadügyminiszte-

rium 38 millió lej erejéig peresítette Milladot. A 80 éves milliomos felment a bíróságra és kérte az illetékes tisztviselőt, hogy adja ki betekintés végett ügyének aktacsomóját. Mikor a tisztviselő egy pillanatra hátrafordult, majd újra

visszanézett, észrevette, hogy Millad több oldalt kiszakít az aktacsomóból. A tisztviselő jelentést tett az ügyészségnek, amely azonnal beidézte a többszörös milliomot és elrendelte letartóztatását.

Gömbös Mussolini ajándékrepülőgépén megy Rómába

Katonai parádéval fogadják a magyar minisztereinköt az olasz fővárosban

Budapest, november 8. Gömbös Gyula miniszterelnök ma este utazik Rómába, ahol minden intézkedés megtörtént fogadtatására. Mussolini katonai diszszemléte is rendez Gömbös tiszteletére. A magyar miniszterelnök kihallgatáson jelenik meg a pápánál és Viktor Emánuel olasz királynál is. Gömböst Apor Gyula báró, a külügyminisztérium politikai osztályának főnöke és lelevedi Kozma Miklós miniszteri tanácsos, a Magyar távirati iroda elnökgazdátja kíséri utjára.

A miniszterelnökségen úgy tudják, hogy Gömbös Gyula kedden este indul el a trieszti gyorsvonattal római utjára, de nincs kizárva az sem, hogy repülőgépen teszi meg az utat. Egyes külföldi lapok már abból a jelentésből, hogy Gömbös már szerdán Rómában lesz, politikai körökben arra következtetnek, hogy a miniszterelnök kíséretével együtt repülőgépre száll. Arról van szó, hogy Gömbösök a Ghiustizia L'Ungheria fedélzetén teszik meg az utat. Ezt a repülőgépet tudvalevően Mussolini ajándékozta Ma-

gyarországnak a Rómában elpusztult Justice for Hungary helyébe.

Gömbös római utjának úgy Olaszországban, mint Magyarországon fokozott jelentőséget tulajdonítanak. Gömbös 3-4 napot tölt Rómában. Sor kerül a magyar-olasz barátsági szerződés ünnepélyes megújítására és a magyar-olasz kereskedelmi szerződés kibővítésére is. Természetesen fontos külpolitikai tárgyalások is lefolynak Gömbös és Mussolini között.

Egy prágai orvosnő öt golyót röpített 14 éves unokaöccse fejébe

Az orvosnő szenvedésétől akarta megváltani a halálosan beteg gyermeket

Prága, november 8. Tegnap délután megrendítő dráma játszódott le a pardubitz-i kórházban. Kastner Paula dr. 32 éves orvosnő öt golyóval leterítette 14 éves unokaöccsét, Pohobradsky Péter diákot, a chrudini tanítóképző igazgatójának fiát.

A fiatal diák a chrudini reálgimnáziumnak volt a tanulója. A diák szenvedé-

lyes chemikus volt és otthon is laboratóriumi kísérleteket folytatott. Tegnap hasonló kémiai kísérletezést végzett ott, hon, kísérletezés közben azonban robbanás történt és a szerencsétlen gyermeknek a robbanás ereje balkarját letépte és megvakította. A rémült szülők a gyermeket a pardubitz-i kórházba szállították és telefonon értesítették orvosnő rokonu-

kat, hogy azonnal menjen be a kórházba, mert unokaöccse éltveszélyes sérüléseket szenvedett.

Kastner Paula az egyik prágai kórházban volt, mikor az értesítést kapta, autóba vágta magát és örült sebességgel rohant unokaöccséhez Pardubitzba. Az autót alighogy megállt a kórház előtt, az orvosnő izgatottan rohant fel a betegszobába, azonban még a lépcsőn találkozott Salluch dr. professzorral, aki közölte az orvosnővel, hogy unokaöccse állapota reménytelen.

Amikor az orvosnő — aki eddig csak a szüszavú telefonértesítésből nyert tudomást a szerencsétlenségről, ezt meghallotta, egészen megrendült, mivel unokaöccsét nagyon szerette. Fel se ment a kórterembe, hanem elbucszott az orvostól, levánszorgott a lépcsőkön és kiment az utcára.

Közvetlenül a kórházzal szemben van egy fegyverkereskedés. Belépett a fegyveresboltba és egy browningot vásárolt. Ezzel a browninggal tért vissza a kórházba és felment abba a szobába, ahol a fiu eszméletlen állapotban feküdt. Az orvosnő magára erőszakolt nyugalommal lelkiismeretesen megvizsgálta az önkívületi állapotban s fájdalomtól görcsösen rángatózó unokaöccsét és mikor látta, hogy ha valami csoda folytán fel is épülne, örök életére munkaképtelen rokkant maradna, — elővette revolverét és öt golyót röpített a gyermek fejébe.

A megrázó tragédia az egész városban nagy izgalmat keltett. A helyszínen azonnal megjelentek a csendőrök és az orvosnőt letartóztatták.

A KKASE folyó hó 9-én estj órai kezdettel taggyűlést tart. Felkérjük összes tagjainkat, hogy az ügyre való tekintettel okvetlenül s kivétel nélkül jelenjenek meg az unitárius kollégium tornatermében. Az elnökség.

Itt a várva-várt

Kadett-

kisasszony

világhírű katona vigoperett

Bolváry rendezés!
Stolz zene!

Főszereplők:

Dolly Haas,
Gusztáv Frölich,
Halmay Tibor

Premier
szerdán

a
Szinkör
Mozgóban

Kedvezményes és szabadjegyek
nem érvényesek!

Szmuk Samu halála

Máramaroszigeti tudósítónk jelenti: Ma éjszaka egy óraker negyvennyolc éves korában meghalt Szmuk Samu, a máramaroszigeti kereskedelmi élet vezető-egyenisége. Alelnöke volt a szigeti Sfa. tul Negustoresnek és a szefárd hitközségnek. Szerénység és becsületesség volt életének eleme. Osztatlan tiszteletben és közszeretben álló zsidó férfiú és a kor-ekt kereskedő igazi tipusa volt. Lebilincselő modorával, egyéniségének kellemé-vel és tiszta becsületességével mindenütt szeretetet és respektust szerzett magának. Odaadó fia volt zsidó népének és munkájával, áldozatkészségével minden igaz zsidó ügy hű támogatója volt. A forradalom utáni években aktív tagja volt a zsidó nemzeti mozgalomnak és különböző pozíciókban éveken keresztül prominens vezetőtagja volt a szefárd hitközségnek. Néhány nappal ezelőtt Budapes-ten volt, epehólyagyulladását kapott, amely rövidesen pontot tett érdeműs életére. Temetése ma délután zajlott le hatalmas részvét mellett. A gyászszónál dr. Danzig Samu főrabbi bucsuztatta Szmuk Samut és szívbemarkoló szavakban méltatta egyéniségét és életét. Mint egy kétezer főnyi gyászörmög kísérte utolsó útjára Szmuk Samut, akinek korai halálát feleségén kívül négy árván maradt gyermeke és kiterjedt előkelő rokon-sága gyászolja.

Moszkvában fényes keretek között ünnepelték meg a szovjet fennállásának tizenöt éves fordulóját

Párizs, november 8. Moszkvában a 15 éves évforduló ünnepségek keretében nagy katonai diszszemle volt, amelyben a vörös hadsereg összes fegyvernemei részt vettek.

Szeptember eisején megnyilt Bukarestben a

Parcul Oteteleseanu

étterem és bár-kavéház

Strada Matei Millo 12. sz. alatt. A Nemzeti Színház mellett.

Schrammel koncert!

Azuga sör!

Böhm Bandi vezetése alatt.

Román, erdélyi és becsi kongha

A helyiség és a kert éjjel-nappal a közönség rendelkezésére áll.

Minden este 9 órától tánc a Bukarestben először szereplő

HAWAYAN-JAZZ közreműködésével

Mélyen leszállított árak!

sarki

a grönlandi

azonban nyom-
már a legrosz-
r egyszer csak
gy a grönlandi
leszállott. Igen
a híres tudós,
e a Wegener.
Sorge csóna-
s kilenc napig
t. Elképzelhető
a nyolcadik
meg a tábor.
annak a kaják
dr. Sorge el-
pilóta megint
utatni a vidé-
án füstjeleket
nyban azonnal
ek és a tenger
ere, aki telje.
hozott petró.
s egy kis mo-

alékát

5 ezer leinyi
tehát 400
áznak az in-
latt. Tehát a
tegy egyne.
ingyen be-
sára.

kórház rend-
nyek között
nimálisabb
leget tenni.
törhetetlen
vezetik to-
embenéznék
ket rosszinn.
Mert a kór.
inesenek és
en a közön-
osan csök-
mindig a
legintenzi.

én Dávid
képviselő
Kórháznak,
e 330 ezer
zt a telket
tik, ezzei
kórház tö-
gy negyed.
adtak el a
Sebestyén
kórháznak

adnak a té-
dományos
sspeciális.
akik ba-
tve a kór-
s munká-

görög

görög mi-
an tartó.
tt hangoz-
etését a
vételi for-
a fogják
ba azt a
dnék járó
be akar-

Krupp ágyúai Geni felé ásitóznak...

Papen mögött Krupp, az esseni ágyukirály áll. A fegyvergyárakra ismét felvirradt a munka hajnala

Geni, november 8. A nemzetközi érték tözsdén némi izgalmat keltett a hadifelhelyezéseket gyártó üzemek értékpapirjainak áremelkedése. A magyarázat nem is olyan körülményes és nehéz. Az ok egyszerű: a leszerelési konferenciák egy lépéssel sem jutnak előbbre az igazi leszerelés felé és a konferenciák és állam férfiak tehetetlenségéből csak a fegyvergyáraknak van hasznuk. A gyilkoló hadi anyagok előállítására berendezett gyárak tulajdonosai elégedetten dörszölik kezeiket. Az események az ő malmukra hajtják a vizet. Az európai kontinens felett ismét viharfelhők tornyosulnak, amelyek eltakarják a látóhatárt. De ha kitisztul — hacsak rövid időre is, — felbukkanak fenyegető és kísértetiesen a fegyvergyárak, amelyekben eddig sem volt munkásredukció és amelyek arra számítottak, hogy most kezdődik az igazi fellendülés a részükre.

A francia és angolsajtó egészen nyíltan ír a leszerelési konferenciát ért csúfos kudarc után arról, hogy Papen német kancellár mögötti tulajdonképpen a német nehézipar — elsősorban annak legmarkánsabb megismerője, Krupp, az esseni fegyver- és ágyúgyárnak mind az öt világrészben ismert tulajdonosa áll.

Az esseni halálgyár

Addig amíg eldől, hogy ki lesz erősebb az új harcokban: a békéért sóvárgó nemzetek vagy a profitéhes ágyúgyárak, sok nézők körül Essenben, a halálgyárban.

Essen a Krupp-művek központja. Feltört kémények sűrű erdejé veszi körül Essent, amelyben a világháború alatt százötven ezer munkás dolgozott. Két turnusban tíz órai munka mellett, hogy minél több családapa haraphasson a fűbe. Ma a békeidőszak: öt ezer munkás.

Az esseni művek 6-8 emeletes épület. Többször a modern építőművészet legkiválóbb remekei. A munkások lakások, valóságos kertvárosok. Nyílegyenes, pompás utcák, vízvezeték, csatornázás. A mostani „esendes” időkben foglalkoztatott munkások a gyár közelében laknak. De egyetlen parancsszóra, a közeli falvakból, a közvetlen környékről, órák alatt legább száz ezer ember sietne Essenbe, hogy folytassa az 1918 őszén abbahagyott munkát.

A tizennégy éves örökös

Még 1826-ban váratlanul meghalt az esseni Krupp-művek megalkotója, Krupp Alfréd s a gyárat hasonnévű tizennégy éves fia örökölte. Tiszta látása, ügyes gyerekek volt a fiatal Krupp Alfréd, aki német hittel és erővel meg akarta tartani apja örökségét. A fiu tudta, hogy apját tulajdonképpen az ágyúk kergették a halálba, de ez nem korlátozta akaraterejét. Az öreg Krupp új ágyúk konstruálásán dolgozott és az elméje elborult a munkában.

Mindössze hét munkása volt a fiatal Krupp Alfrédnek, százhat év előtt, 1826-ban, amikor apja örökébe lépett. Az apja után csak az üzem maradt meg. A fiatal örökös az első héten nem tudta a munkásokat kifizetni, azonban nem jött zavarba: elzalogosította a családi ékszereket és így szerzett pénzt, hogy üzemét tovább vigye. Nehéz élete volt ifjú korában a későbbi hatalmas esseni művek ki rályának. Sokat utazott külföldön, megfordult Párizsban és személyesen ajánlotta az árut. De Napoleon bukása után megpihent Európa. Nem kellett az ágyúk.

S Krupp Alfréd merész elhatározással otthagyta Essent s 1834-ben Angliába hajózott, ahol Hunstman Benjamin öntődjében mint egyszerű munkás dolgozott. Az angol tanulóévek termékenyítőleg hatottak rá. Az acélgártás titkát elsajátította s meglehetősen sietett vissza Essenbe, de a porosz kormány elvette kedvét a munkától. Akadályokat gördített az üzemének kibővítése elé. Utonutfélen érezte, hogy nincs szükség szolgálatára.

Krupp Alfréd letört és azzal a gondlattal kacérkodott, hogy üzemét átviszi Oroszországra.

Az első acélsövű fegyver

Összeszorított fogakkal kísérletezett és dolgozott az üzemében, pedig lejártették, minden áron el akarták venni örökre kedvét a hasztalan munkától. Nem hagyta magát és 1824-ben elkészítette az első acélsövű fegyvert, amelyet bemutatott a porosz kormánynak.

Megint csalódott.

Tíz nap múlva kurir hozta vissza a fegyvert a következő sorok kíséretében: „A hadseregünk olyan kitűnő fegyverekkel van felszerelve hogy nem használhatjuk találmányát.”

S most mutatta meg Krupp Alfréd, hogy nemcsak jó porosz, de jó kereskedő is. Párizsba ment, ahol tárt karokkal fogadták és nagy megrendelésekkel érkezett haza. A sors kiszámíthatatlan végezte hozta aztán azt a fordulatot, hogy Essenben, amelyet a francia pénzen bővitettek ki, készültek később a híres 42-es ágyúk, a „Berták”, amelyek Párizst bombázták.

A magányos ember nézete

A Krupp-művek fejlődése bekövetkezett, amely a világháborúig tartott. Az egész világ figyelme fordult Essen felé s az üzem folyton bővült és terjeszkedett. Krupp Alfréd sokezer munkás ura lett.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Az Opera műsora

Szerda, nov. 9: Othello.
Péntek, nov. 11: Tannhauser.
Vasárnap, nov. 13 (délután): A denevér.

SELECT-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor:
Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órákor:
Elisabeth Bergner: Az érzéki száj. (Melo) című nagyhatású slágerben. Műsoron kívül legújabb hangos hirtadó. A király látogatása Clujon.

ROYAL-MOZGO műsora

(Iparkamara új palotájában)
Ma, szerdán: Boldog szívek. Abraham Pál világhírű magyar zeneszerző operettje Schneider Magdával, Bársony Rózsival, Georg Alexanderrel. Jön: a Sasfiók.

Szinkór-Mozgó műsora

Szerdától kezdve egész héten 3, 5, 7 és 9 órákor:
Kadétkisasszony. (Liebeskommando). Minden idők legnagyobb filmoperettje. Gustav Fröhlich, Dolly Haas, Halmay Tibor. Rendezte: Bolváry. Irta: Roda-Roda. Zenéjét szerezte: Robert Stolz.

URANIA-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor:
Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órákor:
Sárka bárcsa. Főszerepekben: Elissa Landi, Lionel Barrymore, Laurence Olivier. Nagyhatású zsidó, orosz-tárgyú dráma. Műsoron kívül hangos heti hirtadó. Fox-film.

CORSO-MOZGO műsora

Hétfő, kedd, szerda, csütörtök: Bécsi éjszakák. Romantikus filmoperett. A háboru előtti Bécs muzsikáló kacagása.

Németország leggazdagabb emberei közé emelkedett. A megvalósult vágyak és álmok azonban nem sokáig szerencsétléttek.

A fia súlyos beteg lett, a fivéréi és barátai meghaltak. Magára maradt akkor, amikor hatalmas zenitjén állott. 1887-ben, hetvenéves korában meghalt elhagyatva, egyedül. A halálos ágyánál csak hű szolgája őrködött.

Husz-harmincmillió évi jövedelem

Az esseni művek Krupp Alfréd halála után sem fejlődtek vissza. Néhány évi stagnálás következett, de akkor Krupp Fridrich, Alfréd fia felgyógyult, átvette a vezetést. Ő méltó volt apjához.

II. Vilmos megkoronázásának napján udvari szállítójának nevezi ki Kruppot, 1900-ban már ötven ezer munkás dolgozik Essenben, az ez évi tiszta haszon huszmillió márká. Tizenhárom év múlva, 1913-ban már harmincnégymillió márkára szökkent fel a jövedelem.

A világháború 400 milliót keresett. Essen ágyúi most Geni felé ásitóznak s csak a gyógyíthatatlan optimizmusban él a remény, hogy a megértés és a béke szeretet erősebb lesz Kruppék háborús vágyainál.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, november 9.

Bukarest, 19.40: Grammofon. 20: Oboa és zongorahangv. 21.15: Koganoff hegedűművész.

Budapest, 9.15: Szalózenekar. 12: Déli harangszó, időjárás. 12.05: Cigányzene. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Morsetanfolyam. 4: Pista bácsi ifjúsági előadása. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Előadás. 5.25: Hdula István és Major Ervin szerzeményei. — 6.25: Olasz nyelvoktatás. 6.45: A Budapesti Hangverseny Zenekar hangv. — 8: Gulácsy Irén felolvasása. 8.30: A Waldbauer — Hannover — Temesváry — Kerpely vonósnégyes Schubert estje. Bécs, 21.30: Payrzenekar szórakoztató zenéje.

Belgrád, 16.30: Szórakoztató zene. Berlin, 19.10: Gr. 20.05: Szimfónikus hang. 24-ig: Táncczene.

Hamburg, 19.30: Karének. 20.20: Zongoraverseny.

Heilsberg, 19: Beethoven és Cornéliusdalok. 20: Szór. zene.

Kassa, 19.20: Falusi zene.

Milánó, 17: Táncczene. 19.20: Gr.

Oslo, 17: Könnyű zene. 20: Szór. zene. 22.15: Kamara zene.

Pozsony, 19.20: Szalón zene.

Prága, 19.20: Szerelmem akadályokkal c. hangverseny.

Riga, 19.05: Strauss — Korngold: Szerelmi dal c. operettje.

Róma, 17.30: Könnyű zene.

Svájci Aleman Adó, 20.45: Olasz zene.

21.40: Dajos Béla és zenekara.

Svájci Romand Adó, 20: Rádiózene.

Toulouse, 21.15: Operaáriák. 21.45: Tangó. 22: Bécsi zene.

Varsó, 20.45: Kamara zene. — 22.15: Táncczene.

Csütörtök, nov. 10.

Bukarest, 17: Zenekari hangverseny. 19.30: Opera.

Budapest, 9.15: Zenekari hangv. 9.30: iHrek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. — 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Diákféltóra. 4: Grammofónhangv. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. — 5: A földművelésügyi minisztérium előalassorozata. 5.30: Énekhangv. 6.15: An-

gol nyelvoktatás. 6.45: Zongorahangv. 7.30: Francia vigjátékest. 9: Magyar mótaest. 10.15: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10.30: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangv.

Bécs, 21.30: Zenekari hangv.

Berlin, 20.05: Szimf. hangv.

Heilsberg, 21.20: Weber: Turandot c. operája.

Lipscse, 20: Szólísták hangv.

Varsó, 20: Dalok.

Milánó, 19.20: Grammofon.

Róma, 20.45: Zenekari hangv.

Prága, 20.05: Filharmónikus hangverseny. Dvorak szimfónia.

Oslo, 22.15: Kamarazene.

Stockholm, 20: Szimf. hangv.

Svájci Aleman Adó, 20.45: Olasz zene.

Svájci Romand Adó, 19.15: Grammofon.

APRÓ HIRDETÉS

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vasárnapnál 6 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Alláskeresőknek és munkásoknak kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portobélyes mellékelve van.

Házvezetőnő izraelita, intelligens, egyedülálló, idős, szigorú orth. vallású, rendes fizetéssel, jó bánásmóddal kis családnak Váradra kerestetik. Ajánlatokat továbbít: Uj Kelet fiókiadóhivatala Oradea, Rimanocezy 4.

Naponta 25-30 liter tehéntejet keresek. Rosenberg, Str. Filipescu 7.

Előszoba szekrényt keresek megvételre. Cimeket „Jókarban” jelígre a kiadóba.

Varrónó, elsőrangú francia, és angol-munkás vállalkozó nagyon olcsón a legkülönböző fazonok készítését, csakis saját lakásán: Str. Tunarilor 13 a, (volt Zápolya ucca), ajtó 2.

Őszi rózsák! Levele tulajdonomban van. Irja meg címét, további levelezés céljából.

1 szoba konyha, speiz kiadó. Calea Traian (Árpád ut) 55.

Prima négylámpás hálózati és egy három lámpás telepes rádió eladó. Király u. 45. Gombos.

Studentin sucht gegen deutsche Stunden oder Korrepetition sämtlicher Gegenstände Wohnung oder Kost. Adresse in der Redaktion.

Két szoba, konyha, fürdőszobás lakást keresek. Cimeket „Pontos fizető 5” jelígre a kiadóba.

Az Uj Kelet könyvjegyzéke

Körmendi: Ind. 715	32 L
Szenderkényi Anna: Felszabadultak	32 L
Emil Ludwig: Mussolini	57 L
II. Miklós cár bizalmas levele: Szerelmem és tragédiám	56 L
Helta: Életke	67 L
Károly Sándor: Az 500-ik emelet	40 L
B. Russel: Kina	90 L
Kassák Lajos: Angyal föld	65 L
Járnó József: Börtön	40 L
Komor András: Fischmann S. utóda	48 L
Wells: A láthatatlan ember	32 L
Julien Green: Adrienne	44 L
Móricz Zsigmond: Forró mezők	44 L
Sinclair Lewis: Wreen urunk	44 L
Sherwood Anderson: Tar	44 L
Paul Bourget: A lelkiismeret	44 L
Katajev: A sikkasztók	44 L
Krudý Gyula: Boldogult urfikoromban	44 L
Szinyai Zoltán: Aranykarika	44 L
Smeljev: A pincér	44 L
Bojer: A nagy éhség	44 L
Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem	44 L

Raktárunkon lévő zsidótárgy könyveket olcsón kiadjuk:

Max Nordau: dr. Kohn —	25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszmeáramlatok tükrében	25 “
Solem Alejchem: Leégett nemesek	10 “

Kezdők részére.

100 uiságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játsszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő módszerrel elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszerű átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesíti, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállítottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvosztályában

WEL

Minden kötet gyönyörű papírral készült, 60 lej. 1. istenek eled. 2. lan ember. 5. é. 3. lága. 7. Mr. P. 4. az üstökös elj. 5. kaland. 11. Mr. Britling. 12. 15. Az álom. 16. ham és a szer. 17. 19 és 20. 18. Káthata az Uj. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

HIREK

Royal-Mozgo
Az Iparkamara új palotájában

TELEFON 5-66. TELEFON 5-66.

Ma, szerdán d. u. 3, 5, 7 és 9 órákor:

Boldog szívek

Abrahám Pál, a világhírű magyar zene szerző legbálsabb operettje **Schneider Magdával, Bársony Rózsival, Lee Peryvel, Georg Alexanderrel és Hermann Thiemiggel.**

Jön: A SASFIK.
WESTERN ELECTRIC CSODABESZÉLŐGÉP

Helyárak: 3 órákor minden jegy 20. ejt, 5, 7, 9 órákor 15, 20, 25, 30 és 35 lej.

— Elítelték a berlini orosz pénzhamisítókat. Berlinből jelentik: Mamonov és Miasszjedov orosz pénzhamisító büntetésében tegnap délután hozták meg az ítéletet. Mamonov mérnököt pénzhamisítás miatt három évi fegyházra és rendőri felügyelet alá való helyezésre. Uralski Üzenzav kereskedőt 9 hónapi fegyházra, Landau kereskedőt egy évi fegyházra, Miasszjedov festőművészt másfél évi fegyházra ítélték, míg Neridov újságíró felmentették. Az ítélet indoklásában a bíróság céloz a vádlottak állítólagos politikai céljaira, amelyekre való hivatkozással egy millió értékű ötvenfontos és ötszázdolláros bankjegyet állítottak elő. Az ítélet megállapítása szerint nem sikerült megállapítani a pénzhamisítás politikai hátterét.

— Vége a bubifrizurának. Bécsből jelentik: A női haj művészetének bécsi akadémáján, amelynek a legkiválóbb bécsi fodrászok a tagjai, a női fodrászok kölni nemzetközi szövetségével egyetértésben új hajdivatot kreáltak, amely visszatérést jelent a bubifrizurától a nőies hajviselet felé. Az új divat, amelynek viselésére a rövid haj is alkalmas, máris kedvelté vált.

— Cinista dienszt. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja ma, szerdán este félkenc órai kezdettel a Szövetség helyiségében (Piata Unirii 22., I. em.) rendezte meg a téli szezon első diensztjét. Revüt Kasztnér Rezső tart, majd dr. Gelber kezd meg előadássorozatát „Palesztina története a második Templom lerombolása óta” címmel.

— Isac Emil szindarabját, a Pigalle színházban is előadják. Isac Emil művészi vezérinspektora „A költő” című háromfelvonásos szindarabjának francia fordítását néhány héttel ezelőtt elküldött Párizsba, a Rotschild-féle Pigalle-színház igazgatóságának. A modern és legnívósabb színház vezetéseitől tegnap érkezt válasza a szerzőhöz. A darabról lelkes elismeréssel ír az igazgató és bejelenti, hogy rövidesen, valószínűleg még újév előtt színre hozzák. — Itt közöljük, hogy a vezérinspektor 1933. januárjáig vezetni fogja az inspektorátus ügyeit.

— A pénz tragédiája. Patenotre a jelenkor egyik legnagyobb világgazdasági szakértője írta a könyvet, amely aktuális és érdekes. 87 lej Lepagenál Kolozsvár. Kérje az új könyvek jegyzékét.

Ha eddig várt, most olcsón veheti meg: Hussek Swejk I., II., III. Glaeser 902-ek című híres könyveket. A 4 kötet összesen 160 lej Lepagenál Kolozsvár. Kérjen antikvár jegyzékét.

WELLS H. G.

Minden kötet egész vászonban kötve, gyönyörű papírra nyomtatva, kötetenként 60 lej. 1. Anna Veronika. 2. Az istenek elede. 3. Kipps. 4. A láthatatlan ember. 5 és 6. William Clissold világa. 7. Mr. Polly lázadása. 8. Amikor az üstökös eljön. 9. Egyelőre. 10. Elet és kaland. 11 és 12. Tono Bungay. 13. Mr. Britling. 14. Csodálatos történetek. 15. Az álom. 16. Bealy. 17. Mr. Levisham és a szerelem. 18. A tengeri tündér. 19 és 20. A szenvedélyes barátok. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában és az összes portóköltség előzetes beküldése utánvétellel.

Madgearu harcot hirdet a kartellek árpolitikája ellen

Bucuersti-Bukarest, nov. 8. Madgearu pénzügyminiszter tegnap értekezletre hívta össze az ország iparának Bukarestben levő képviselőit. A pénzügyminiszter az értekezleten annak a szándékának adott kifejezést, hogy le akarja törni az ipari kartellek és szindikátusok árpolitikáját és így a pusztán

spekulatív áremelkedéseket meg akarja akadályozni. A pénzügyminiszter bizottságot akar létesíteni, amely az összes szakmákban megállapítaná a nyersanyag és a munkadíjak összegeit és ezek összevetéséből kialakítani a normális árakat.

Héber irodalmi műveket ad ki az oroszországi szovjet

Moszkva, november 8. Érdekes hírt közöl az oroszországi zsidó sajtó. Az „Academie” nevű szociális kiadóvállalat elhatározta, hogy a közel jövőben több héber irodalmi könyvet fog kiadni, főleg a középkori héber költészet és az ősi héber irodalom anyagából. Többek között tervbe vette: Jehuda Halévi Ibn Gabirol, Ibn Ezra műveinek, valamint a Bibliának a kiadását.

Érdekes jelenség ez, amely méltán illeszkedik be abba a láncolatba, amely a szovjet zsidó politikájának a cionista állásponttal szembeni engedményeit vonultatja fel. A cionizmus még ma is elvetett valami Oroszországban. Az utóbbi évek oroszországi zsidó politikája azonban a cionista álláspont fokozatos igazolását jelenti. Kezdődött ez a kolonizáció, majd a területi koncentráció és a zsidó államigazgatás programja iktatásával, most pedig az eddig tüzzel-vassal üldözött héber nyelvvel és héber kultúrával szemben tett nagyjelentőségű engedményt a szovjet. Hiszen közismert dolog, hogy a héber beszédet és a héber írást eddig a legkeményebb retorziókkal büntették és ma a szovjet egyik hivatalos könyvkiadója héber könyvek kiadását vette fel programjába. De mindennél jellemzőbb az, hogy a héber kiadványok között szerepel a Biblia is.

— Az orvosi kamara felhívása. Felkértek utolsó ízben mindazon orvos urak, akik a cluji Orvosi Kamara területén orvosi gyakorlatot folytatnak, hogy az Egészségügyi Törvény 152-ik szakaszának megfelelően szíveskedjenek 1932. november hó 15-ig a Colegiul Medicalba beiratkozni. Akik szakorvosi címet használnak kéretnek, hogy a beiratkozás alkalmával nyújtsák be az E. ü. törv. 543-564 szakaszaiban előírt azon okmányokat, melyek a szakorvosi cím elismeréséhez szükségesek. A beiratkozás a Colegiul Medical hivatalos helyiségében (a bőrgyógyászati klinikán) történik. A már előbb beiratkozott orvos urak szíveskedjenek az 1932 évi tagsági díj fejében 200 lej dr. Pop Leonida pénztárnok urhoz (Börgy. klinikán) befizetni. Azok névjegyzéke, akik fentieknek nem tesznek eleget, fel lesz terjesztve az Egészségügyi Minisztériumnak a szept. 8-63946. számú miniszteri leirat értelmében. C. Tataru s. k. elnök.

— Böhm Bandi Bár. restaurantja rövid néhány hét alatt a főváros leglátogatottabb mulatójává lett ismét, amihez nagyban hozzájárultak a valóban alacsony árak. De a Böhm-vendéglő a legjobb bucaresti erdélyi konyha is, amelynek 30 lejes kitűnő teljes ebédjeit százával fogyasztják nemcsak erdélyiek, de az erdélyi konháért rajongó fővárosiak is. Az elegáns berendezés, a kitűnő jazz és cigányzene, a legkitűnőbb borok és a mindig friss Azugasor a legkellemesebb és legolcsóbb bucaresti szórakozóhelyé tette a népszerű „Brandy”-t.

— Olcsó könyvhét nov. 3-10-ig! Magyar, német, francia jó könyvek hallatlan olcsón. Virékre utánvétellel szállít, nem tesszét cserél Lepage Cluj. Kérjen jegyzékét.

— A gyomorfájás, gyomornyomás, bélsárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által sok esetben elmúlik.

— A csermői zsidó templom szanalásáért f. hó 12-én műsoros estélyt rendez a csermői (Arad megye) zsidó hitközség. Harminchat évvel ezelőtt épült fel a község zsidóságának szép temploma és a kis hitközség azóta olyan anyagi nehézségekkel küzd, hogy nem állott módjában az időközben szükségessé vált rekonstrukciós munkálatokat a templom elmozdítására. Ebben az állapotban teljesen elrongálódott a zsinagóga épülete és Csermő község 10 zsidó családja, nagy nyomora közepette, indított meg egy akciót a templom megmentésére. Ezt a célt szolgálja a hitközség műsoros estélye is, amelyre ezután hívjuk fel az érdeklődők figyelmét.

— Titokzatos szerző. Bécsből jelentik: A bécsi Deutsches Volkstheater nemrég mutatta be egy Hans Honneg nevű, eddig ismeretlen szerzőnek állítólag rendkívül kiváló új darabját, amelynek címe „Egy finomabb ur”. A szerzőt senki nem ismeri, a színház igazgatója sem látta Honneg nem jelentkezett még a próbák sem, hanem ügyvédje útján állt összeköttetésben a színházzal. Állítólag az ügyvéd is csak levélben érintkezik az íróval, akit nem ismer személyesen. Azt hiszik, hogy a titokzatos szerző egy ismert bécsi író, aki valamilyen okból nem akarja inkognitóját levetni.

— Az Árvagondozó mesedélutánja. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó kolozsvári csoportja f. hó 13-án, vasárnap délután 3 órai kezdettel tartja meg a szezonban első gyermekdélutánját a katolikus gimnázium dísztermében (Farkas u.) a következő műsorral: Prolog Berger Evi, Matróztánc: Balázs Márta, Friedmann Akos, Szaval Hönigsberg Péter, Zongorázik Salamon Bella, Mesél Szántó Paula, Ritmikus ugrások: Farkas Edit, Katz Elza, Fuchs Juci, Sole Miri, Herskovits Lili, Jakab Gyuri, Görbeszajú család. Gardos N. Ritmikus gyakorlatok: Herskovits Lili, Jakab Gyuri, Mandula Pety, Sennensieb Peti, Jakab Ocsi, Nimberger Márta, Schwartz M. Kohn Eszter, Sole Miri, Wolf Kató, Fuchs Juci, Katz Elza, Farkas Edit. Dialog. Noti. Dans: Sole Miri, Fuchs Juci, Katz Elza, Farkas Edit. A kavics: Neumann Judith és Tibi. Tánc: Berger Kati és Rosenberger Jancsi. Automatataba: Nimberger Márta, Herskovits Lili, Czerjék Ilona, Ehrenfeld Peti. Szaval Klein Zicuka. Grotesztánc. Zongorázik: Grün Anci, Szabó Rózsika. Szaval Beck Ziska. Konferál Ehrenfeld Péter. Ha gyermekének örömet akar szerezni, úgy feltétlenül jöjjön el erre a már közkedvelt és hangulatos gyermekdélutánra, ahol kedves körben szórakoztatni fogjuk kicsiny hallgatóinkat. Kérjük gondoljanak arra is, hogy a bevétel sok szegény árva sorsának könnyebbítéséhez fog hozzájárulni. Belépti. díj 10 lej.

Ha nem látta még „A sárga barca” című megrázó filmet a „Select”-ben, sálessen megváltani jegyét az

„Uránia” mozgóba, ahol ma és holnap fut „A sárga barca”.

— A tudomány izgalmasabb mint egy dektív regény: Materlinck Természet élete Fabre Skorpio öngyilkossága, Haeckel Természet és ember. Három együtt összesen 50 lej Lepagenál Cluj. Kérjen antikvár jegyzékét.

— Szeretnék egy új szívet 60 lej. Manolita operett egy füzet 98 lej. Csak nevesselem! Táncoljunk bigint darabja 60 lej s a többi legújabb slágereket vidékre utánvétellel küldi Lepage Cluj. Kérjen kot tajegyzékét.

— Letartóztatták az utolsó orosz cár törvénytelen fiát. Párizsból jelentik: Harry Gergussont, aki a legutóbbi időben Romanov Mihály néven szerepelt és az utolsó orosz cár törvénytelen leszármazottjának adta ki magát, tegnap este letartóztatták Harry Gergusson ellen, akiről már úgy az amerikai, mint az európai lapok rengeteget írtak, okirathamisítás miatt emeltek vádat.

— Botrány Emil Ludwig körül. Párizsból jelentik: A német sajtó koncentrikus támadást intéz Emil Ludwig ellen, aki legutóbb Párizsban, Brüsszelben és Prágában tartott felolvasást. A német író állítólag olyan nyilatkozatot tett, hogy Franciaországnak igaza van, amikor garanciát követel a fegyverkezés terén Németországgal szemben és helyesette Herriot politikáját.

Az Uj Kelet könyvszenzációi

- Kreuger gyufakirály szerelmei 60
- Szomorj Dezső: Gyuri, kötte 68
- Elinor Glyn: Szerelm órája 66
- Arnau: Halálra ítélem! Kötte 68
- Maurois: Asszonyok utja, kötte 68
- Parrott: Ex-feleség, kötte 68
- Móricz: Forr a bor, kötte 68
- Werfel: A nápolyi testvérek, kötte 68
- Bródy Lili: A Mancsi, kötte 68
- Baum: Helén doktorkisasszony, kt 68
- Szitnyai: Nincs feltámadás, kötte 68
- Földi: Isten országa felé, kötte 68
- Zilahy: Két fogoly, kötte 90
- Zilahy: Szőkevény, kötte 88
- Fayard: Szeretni — győtrelem 32
- Szederkényi: Felszabadultak 32
- Halász: Mi a villamosság? 20
- Móricz Zsigmond: Barbárok 34
- Russel: Kina és a kínai probléma 90
- Szerelmem és tragédiám 72
- Déry Tibor: Országuton 120
- Laczkó Géza: Szent Iván tüze 120
- Aldanov: Thermidor kilencedik kiadás 90
- Szabó Dezső: Karácsony Kolozsvárt 90
- Babits: Uj Anthológia füze 90
- Kakhatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Utolérhetetlen olcsó árak!

Legmodernebb, szolid kivitelű ebédlők, hálók, uri és kombinált szobák, rekamier és ülőbutorok, butorszövetek.

Nagy választék.

Transilvania Butorgyár Str. Memorandului 1.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Hatszázharminckilenc politikai elíteltet helyeztek szabadiábra az olasz amnesztia következtében

Róma, november 8. Az amnesztia következtében 1056 politikai elítelt közül 639-et szabadiábra helyeztek, 1086 száműzött közül 595 visszatérhet eredeti lakóhelyére. 15-20 ezerre tehető azoknak a száma, akiknek büntetését egészen, vagy részben elengedték s több százezerre azoké, akik az amnesztival pénzbüntetéséktől szabadultak.

Éhségstrájkba kezdtek a varsói városháza tisztviselői, mert nem kapták meg fizetésüket

Varsó, november 8. A városháza tisztviselői éhségstrájkba kezdtek, mert az utóbbi hónapokban nem kapták fizetésüket. A tisztviselők a hivatali órák letelte után sem hagyták el irodáikat, hanem az akták fölé hajolva éheznek. Azt állítják, hogy fizetés hiányában otthon sem tehetnének egyebet.

Nem sikerült az uszás kötelezővé tétele a francia hadseregben

Párizs, november 8. Az uszás kötelezővé tétele a hadseregben nem sikerült. Katonai részről ellene voltak az eszmének belső szabályozati okokból s azzal az indoklással, hogy az uszás nem katonai sport és a katonaság nem uszóiskola, elhárították a javaslat keresztülvételét.

Bernhard Shaw amerikai utja

London, november 8. Híre terjedt, hogy G. B. Shaw közelebről Amerikába készül utazni. Az amerikai lapok londoni munkatársai sajtónyilatkozatot kértek az írótól, aki szokott csufondáros módjában megtagadta utazása dátumának megjelölését azzal, hogy Amerikába érkezésének tulkorán történő közlése fenekesül fel. forgatná egész Amerikát, mert a megjelölt napra milliók népvándorlása tudna a kikötőváros felé, ahova Shawnak megérkezését jeleznék.

Hindenburg közelebről kihallgatáson fogadja a pártvezéreket

Berlin, november 8. Hindenburg elnök közelebről kihallgatáson fogja fogadni a pártvezéreket. Senki sem számít a birodalmi kormány távozására. A Papen-kormány annyira biztosnak látja pozícióját, hogy nyugodtan folytatja tovább az alkotmányreform előkészítését, amelyet nemsokára meg akarnak valósítani.

Roosevelt győzelme esetén Hoover azonnal átadja a hatalmat

Newyork, november 8. Hoover elnök kijelentette, hogy Roosevelt győzelme esete nem fogja megvárni március 4-ét, elnöki megbízatásának lejáratát napját, hanem azonnal átadja az elnökséget utódjának.

Ezertmillió métermáza a világ gabonakészlete

Róma, november 8. A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kimutatásai szerint augusztusban a világ buzakészlete 1713 millió métermáza. A készletnövekedés az amerikai egyre nagyobbodó feleslegre vezethető vissza. Az idei termést a szovjetterületen elért eredmény figyelmen kívül hagyásával 1010 millió métermázásra becsülik.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefón 9-77.

Megkezdődött a bomlási folyamat a német nemzeti szocialista pártban

Berlin, november 8. A nemzeti szocialista pártban a bomlás jelenségei mutatkoznak. Nemcsak a választási eredmény, hanem a párt belső életének válságai is ezt mutatják. A rohamosztogok egyre elkeseredettebben lázonganak, mert látják, hogy a párt uralomra jutása mind messzebbre eső lehetőségek közé kezd tartozni s a szoldot is nagyon rendetlenül kapják. Ezt azzal magyarázzák, hogy a nagyipar látva, hogy a Papen-kormány is el tudja nyomni a munkásságot, nem tartja továbbra is szükségesnek a nemzeti szocialisták pénzelését.

Mussolini és Schleicher tábornok titkos találkozója Bolognában

Egy francia lap szenzációs leleplezése

Párizs, november 8. A „Journal des Debats” rendkívül érdekes tudósítást közöl Milanóból. Eszerint Schleicher tábornok, a Papen-kormány hadügyminisztere néhány héttel ezelőtt a legszigorubb inkognitóban Olaszországban járt többször találkozott titokban Mussolinivel. Ugyancsak megbeszéléseket folytatott Schleicher az olasz hadügyminiszterrel, Gazzera tábornokkal is. Ez alkalommal különböző háborus lehetőségeket beszélt meg egymással a két hadügyminiszter, anélkül, hogy si-

került volna valamelyes megegyezésre jutni.

A francia lap szerint Schleicher tábornokkal egyidejűleg egy vezető francia személyiséget is fogadott, aki nem is tudta, hogy az ő bolognai látogatása arra szolgál csupán, hogy leplezze, vagy csökkentse a német látogatás jelentőségét. A Mussolini-Schleicher találkozás mögött az húzódik meg, hogy az olasz miniszterelnök csalódott Hitler mozgalmának sikerében és ezért most Schleicher felé orientálódik.

A szovjet kormány elismeri a független mandzsuriai államot

Hivatalosan is megkezdődtek a megnevezési szerződésre irányuló tárgyalások Japán és Oroszország között

Tokió, november 8. A hivatalos japán távirati iroda jelentése szerint Hoki Harato moszkvai japán követ, aki jelenleg Tokióban tartózkodik, Trajanovszky tokiói orosz nagykövettel hivatalosan is megkezdte a tárgyalásokat a japán-orosz megnevezési szerződés ügyében. Decemberre Tokióba várják Karahan orosz földművelésügyi népbiztost, aki ugyancsak részt fog venni a tárgyalásokon. A megnevezési szerződés koncessziókat tartalmaz japán számára a halászlásati jog, a petróleumforrások és erdők kihasználása tekintetében. Ezenkívül szabályozza az Oroszország és Mandzsuria közötti határvonalat és végül precizirozza, hogy a keletkínai vasúti vonalat a szovjetkormány eladja Japánnak. Másik részről Japán kötelezi magát

arra, hogy gépeket és nyersanyagokat szállít Oroszországnak az ötéves tervgazdaság realizálásához. Jól informált köri szerint Matsouka, Japán népszóvet-ségi képviselője Genbe utazása alkalmával kiszáll Moszkvában, hogy Litvinov-val megbeszéléseket folytasson az orosz-japán megnevezési szerződés és az új mandzsuriai államnak Oroszország részéről való elismerése kérdésében. Ebben a kérdésben Oroszország eddig meglehetősen hűvös magatartást tanúsított, mert az eddigi orosz körök kifogásolták a Mandzsuria és Japán között létrejött jegyzőkönyvet. Most Tokióban azt hiszik, hogy Matsoukanak sikerülni fog kedvező atmszférát teremteni Mandzsuria elismerésével szemben.

Dr. Lupu is hive a stabilizációnak, de a restabilizált lej stabilizálásának

A parasztpárt vezére dicséri Vaidát, aki felsőbbrendű diplomáciai koncepcióról tett tanuságot

Bucuresti, november 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupu-féle parasztpárt Brailában kongresszust tartott, amelyen a pártvezér is résztvett. Lupu nagy beszédet tartott ezalkalommal. Kijelentette, hogy nem megy propaganda turnét tartani az országba, mert a tömegek az utóbbi öt év szenvedései folytán teljesen tisztában vannak azzal, hogy mi a teendő. Közelebről eljön az idő, amikor a belpolitikában is erőteljes küzdelem fog kifejlődni, mert nem lehet azt hagyni, hogy az országot to-

vábbra is felelőtlen politikusok vezessék.

„Vaida helyes uton járt”

Végül rátért Lupu az orosz-román megnevezési szerződés kérdésére. Elmondja hogy 1920-ban, mint az akkori Vaidakormány belügyminisztere, hive volt az oroszokkal való megegyezésnek. Akkor a kérdés megoldása nagyon egyszerű volt. A szovjet kérte, hogy államként ismerjék el, ezzel szemben ők elismerik Beszarabia Romániához való tartozását. De a franciák közbeleptek és nekünk engedni kellett. Ma a franciáknak

áll érdekükben az, hogy Oroszországgal kereskedelmi kapcsolatokra lépjenek és ezért forszírozzák az orosz-román szerződést is. Most azonban a szovjet támaszt nehezségeket. Lupu dicséri Vaidát, aki felsőbbrendű koncepciójáról tett a külpolitikában tanuságot. Vaida a helyes uton járt, de ugylátszik, hogy ez egyeseknek nem tetszett és ezért kellett helyéről távoznia.

Rist kétféle tanácsai

— Hogy a gazdasági válságot leküzdjék, hessük — mondotta dr. Lupu —, első sorban is ismerni kell az okait. Nem a világon dúló pénzügyi válság miatt szenved Románia. A hiba ott történt, midőn három évvel ezelőtt túlságosan magas árfolyamon stabilizálták a lejt. Charles Rist, aki ezt a tanácsot adta nekünk, a francia frankot 1926-ban az akkori árfolyamán alul stabilizáltatta. Ezért a francia farkn ma is a legszolidabb valuták egyike. En is kértém és fentartom ma is a lej stabilizálását. Am ennek a stabilizálásnak egy alacsonyabb árfolyamon kell megtörténnie. Egy bizonyos idő táramára le kell szállítani az állam kiadásait, arra a nivóra, amelyen ma az inkasszó mozog. Am, ha redukálást csinálnak, az valamennyi réteget egyaránt érintsen. Akcióban nem fogok nézni arra, hogy mit szólna ehhez a felsőbb körök. Az országot gazdaságilag ujja keil építeni.

Lupu ezután a nemzeti parasztpártot bírálja. Ez a párt a háboru után, mint baloldali parasztpárt született meg. Később azonban nemzeti parasztpárt lett belőle, elővoldott eredeti programjától s jobbra tolódott el. A szakértő kormánycsödöt mondott, holott az a gondolat, hogy az összes pártok legjobbjai minden személyi és párt szempontot félretéve és minden erejüket latbatve próbálkozzanak a mai nehézségekkel megbirkózni, ő is helyesnek tartja.

A zsidó nép történelmi joga Palesztinára

Itamar Ben-Avi válasza az araboknak Jeruzsálem, november 8. Itamar Ben-Avi, az ismert palesztinai publicista és a „Doar Hajom” című héber napilap főszerkesztője nagyjelentőségű vezércikket ír lapjában, amelyben reflektál az arabok állításaira a zsidóknak és az araboknak Palesztinában való letelepülése kérdésében. Az arabok azt állítják, hogy ők uralkodtak Palesztinában a zsidók utóbbi 1300 esztendőben, míg a zsidók alig uralkodtak az országban 900 évig. Ben-Avi dokumentális adatszerűséggel halomba dönti ezt az elméletet és bebizonyítja, hogy az arabok alig éltek Palesztinában ötszáz évig és ez alatt is megszakításokkal. Amidőn a hetedik században Mahomet meghódította Palesztinát, nagy és erős zsidó hitközségeket talált az országban, akiknek szövetségeit ajánlott fel.

Későbbben a palesztinai zsidó lakosság összefogott a mohamedánokkal, hogy kiűzzék az országból a keresztény vitézeket. Az Omár mecset, a legnagyobb mohamedán templom építésénél, amelybe nem léphetnek be zsidók, — 36 zsidó kézműves dolgozott.

Ben-Avi arab történetírókat idéz cikkében és bebizonyítja, hogy nem volt egyetlen generáció sem Palesztinában, amely ne foglalta volna magában a zsidókat is és nem felel meg a történelmi valóságnak az arabok ama beállítása, hogy voltak idők, amikor egyetlen zsidó sem élt az országban.

December 1-én Ausztriában megszűnnek a devizakorlátozó intézkedések

Bécs, november 8. Bizonyosra veszik, hogy december végével megszűnnek Ausztriában a devizakorlátozó intézkedések, mert addigra sikerült a pénzügyeket rendes mederbe terelni.

Viharok pusztítanak Közép-amerika partjait mentén

London, november 8. Középpamerika partjait mentén hatalmas viharok pusztítottak. Egy angol utasgözös segélykérő jeleket adott le. Segélyhajók nem találják a gőzöst. Attól tartanak, hogy elsüllyedt a viharban.

Taxa postală
plătite în nu
Nr. 124.718 9

da Baron L. P.
Telefon: 9-77.
Havonta 110,
évre 600, egész
földre: Havon
félévre 6, egész
détéek díjsza
KELET” az
szidóság egye
künk utányo
rész megjelölés

Betársulna

Nem lehet mo
urak nem tudn
A pesti háziura
védése érdekébe
bizonyára követ
szállamokban
tul is. A pesti
házbermégállapo
boltjaikat bérlík
szerint el szoko
minthogy a bol
vételleg nagyon
tehát egyszerűen
társul a boltba.
jét, hogy havont
elszámolást eléje
fizessen néhány
ténik kávéházakk
Csak idő kérdé
jen olyan lakókk
keresik a kenyer
befolyást biztosít
het minden lakó
Több jogot vindí
akár az állam.
A pénzemberne
felett ebben az u
le a legkürivőbb
semmi baj, ha
bérlők deficitjeit,
bérlők nincstelen
ség valamelyest
két ellentétes táb
állása szerint ez
a háziurakat is
lán még annál is
nek sem lesz a h
az államnak, aki
szítheti el e rends

A prágai orv

Tulajdonképpen
volna a prágai orv
csélenül járt unok
Am a drámák m
problémák erőszak
csak az egyén szá
megoldást. A prob
mindaddig, míg t
nem nyer.
Eppen ezért társ
szerint tragikus ko
problémákat — pá
tárgyalni.
A prágai orvosn
szeretett unokaöcc
nézni szenvedéseit
meg tudta állapíta
meg abban az es
egész életére nyomo
Az orvosnót a re
és a bíróság valósá
Mert a bíróság cs
nézi és érzéketlen a
Holott nagyon két
orvosnó gyilkos-e,
társadalmi és ember
— a szeretet és nem
szolgált.
A begyökerezett fe
vosnak nem szabad
még abban az esetb
reménytelen, vagy re
kel jár.
Még abban az eset
számára a halál való
S mindez az élet
vátkozással van tiltv
A szempont kétség
beri.
Ezenfelül valóban
csodák; megtörtént
reménytelenebb beteg
A prágai diák eset
szárazalékosan bizonyos
épill is — örök életé
Ez a bizonyosság az
nébe a revolvert és ez
még tették az erkö
nem konvencionális,
emberi igazolást.
Mert hiszen olyan k
ben az ép és egészse
tekintélyes hányada
problematikus értékű
Azok, akik az élet
hirdetik — elméletileg
minden tettükkel az é
örnek.